

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN
BOŞ ZAMAN TUTUMLARI İLE BOŞ ZAMAN
AKTİVİTELERİNE KATILIMINI ENGELLEYEN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Levent ÖNAL

**Yüksek Lisans Tezi
Spor Yönetimi Anabilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR
2017
Her Hakkı Saklıdır**

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Levent ÖNAL

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMAN
TUTUMLARI İLE BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNE KATILIMINI
ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR

ERZURUM-2017

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

17/01/2017

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMAN TUTUMLARI İLE BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNE KATILIMINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

17/01/2017

Arş. Gör. Levent ÖNAL

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR danışmanlığında, Levent ÖNAL tarafından hazırlanan bu çalışma 17 / 01 / 2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Spor Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Engin GEZER

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Orcan MIZRAK

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. / /

Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK
Enstitü Müdürü

F-85/01/21.10.2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
TABLolar DİZİNİ	VI
TEŞEKKÜR	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ZAMAN KAVRAMI

1.1. ZAMAN.....	3
1.1.1. Kullanımına Göre Zamanın Çeşitleri	3
1.1.1.1. Temel İhtiyaçlar İçin Ayrılan Zaman	3
1.1.1.2. Çalışma Zamanı	3
1.1.1.3. Boş Zaman	4
1.1.1.4. Zamanın Kullanımı	4
1.2. SERBEST ZAMAN.....	4
1.2.1. Serbest Zaman ve Serbest Zamanı Değerlendirme Kavramları	5
1.2.2. Serbest Zamanı Değerlendirme	5
1.2.2.1. Sıradan Serbest Zaman Faaliyetleri	6
1.2.2.2. Sistemli Serbest Zaman Faaliyetleri	6

İKİNCİ BÖLÜM

BOŞ ZAMAN

1.1. BOŞ ZAMAN KAVRAMI.....	8
1.1.1. Boş Zaman İle Serbest Zaman Arasındaki Farklılıklar	9
1.1.2. Boş Zamanların Artışının Sebepleri	9
1.1.3. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları	10
1.1.3.1. Dinlenme Fonksiyonu.....	10
1.1.3.2. Gelişim Fonksiyonu.....	11
1.1.3.3. Eğlenme Fonksiyonu	11
1.1.4. Bos Zamanları Değerlendirmenin Yararları	11
1.1.4.1. Fiziksel Yararları	12

1.1.4.2. Psikolojik Yararları.....	12
1.1.4.3. Toplumsal Yararları.....	13
1.1.5. Boş zaman davranışlarını etkileyen faktörler	13
1.1.5.1. Aile	14
1.1.5.2. Referans Grupları.....	14
1.1.5.3. Önceki Fikirler.....	15
1.1.5.4. Kişilik	15
1.1.5.5. Kültür.....	15
1.1.6. Boş Zaman Seçimlerini ve Katılımları Etkileyen Faktörler	16
1.1.6.1. Kişisel Faktörler.....	16
1.1.6.2. Fırsat Faktörleri	16
1.1.6.3. Sosyal Faktörler ve Maddi Durum	16
1.1.7. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılımı Engelleyen Faktörler.....	17
1.1.7.1. Sezonluk Engeller.....	17
1.1.7.2. Finansal Kaynaklar ve Rekreatyon Alanlarının Ulaşılabilir Olması.....	17
1.1.7.3. Cinsiyet ve Sosyal Sınırlamalar.....	18
1.1.7.4. Kaynaklar ve Moda.....	18
1.1.8. Boş Zaman Sınıflandırılması.....	19
1.1.8.1. Sürelerine Göre Boş Zaman.....	19
1.1.8.2. Değerlendirme Amacına Göre Boş Zaman.....	20
1.1.9. Türkiye ve Dünyada Boş Zaman Kullanım Şekilleri	20
1.1.10. Boş Zaman Tutumu	23
1.1.11. Boş Zaman Tutumunun Meydana Gelmesi ve Değişkenliği.....	24
1.1.12. Bilişsel Tutum (Zihinsel).....	24
1.1.13. Duyuşsal Tutum (Duygusal)	25
1.1.14. Davranışsal Tutum	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

REKREASYON

3.1. REKREASYONA DUYULAN İHTİYACIN NEDENLERİ/FAYDALARI.....	28
3.2. REKREASYON'UN SINIFLANDIRILMASI	28

3.3. REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMDA ETKEN OLAN

FAKTÖRLER	29
3.3.1. Kişisel Faktörler	29
3.3.2. Sosyal ve Durumsal Faktörler	29
3.3.3. Fırsat Faktörü	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL METOT

4.1. ÇALIŞMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM GRUBU	30
4.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	30
4.3. İSTATİSTİK VERİLERİ.....	31

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

5.1. BULGULAR	33
TARTIŞMA SONUÇ	47
KAYNAKÇA	53
EKLER.....	61
EK 1. ÖLÇEKLER.....	61
ÖZGEÇMİŞ.....	63

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMAN TUTUMLARI
İLE BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNE KATILIMINI ENGELLEYEN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

Levent ÖNAL

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR

2017, 63 sayfa

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR (Danışman)

Doç. Dr. Engin GEZER

Yrd. Doç. Dr. Orcan MIZRAK

Amaç: Bu çalışmanın amacı Atatürk Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin boş zaman aktivitelerine karşı tutumları ile boş zamanlarda yapılan aktivitelere engel olan faktörler arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Materyal ve Metot: Çalışmanın evrenini Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören lisans öğrencileri oluştururken; örneklem grubunu ise 11 farklı fakülteden rastgele yöntemle seçilmiş 409' u kadın, 341' i erkek olmak üzere toplam 750 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri elde etmek amacıyla; Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen ve Akgül ve Gürbüz (2010) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan “Boş Zaman Tutum Ölçeği” ile Alexandris ve Carrol (1997) tarafından geliştirilen, Karaküçük ve Gürbüz (2007) Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılan ayrıca Gürbüz ve ark. (2012) tarafından revize edilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 20.0 istatistik programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normallik dağılımına uygunluğu test edilerek verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda parametrik testlerden Independent-Samples T-Testi ve One-Way ANOVA testleri uygulanmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkiyi incelemek için ise Pearson Korelasyon testi uygulanmıştır.

Bulgular: Yapılan çalışmada katılımcıların boş zaman engelleyicileri ve boş zaman tutumları arasında anlamlı ilişki olduğu ($p<0.01$) saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmanın sonucunda katılımcıların boş zaman aktivitelerine karşı tutumları ile boş zaman aktivitelerini engelleyen faktörler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ($p<0.01$). Ayrıca rekreatif faaliyetlerin yapılacağı tesislerdeki eksikliklerin, yapılacak olan faaliyet hakkında bilgi seviyesi yüksek olan bireylerde faaliyete katılımı engelleyici bir faktör olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman Tutumu, Boş Zaman Engelleri, Rekreasyon, Spor.

ABSTRACT**MASTER THESIS****THE ANALYSIS OF THE LEISURE ATTITUDES AND THE FACTORS THAT
CONSTRAINT LEISURE TIME PARTICIPATION OF THE STUDENTS IN
ATATURK UNIVERSITY****Levent ÖNAL****Advisor: Assist. Prof. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR****2017, 63 Pages****Jüri: Assist. Prof. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR (Advisor)****Assoc. Prof. Dr. Engin GEZER****Assist. Prof. Dr. Orcan MIZRAK**

Objectives: The aim of this study is to examine the relationship between leisure attitudes and the factors that constraint leisure activities of the students studying at Ataturk University. The matter to be resolved before the study is to measure the ability of individuals with a high level of leisure attitude to overcome the factors that constraint the leisure activities. While undergraduate students studying at Ataturk University consisted the universe of the study, 409 females and 341 males 750 students in total, chosen randomly from 11 different faculties, consisted the sample group.

Materials and methods: with the objective of obtaining data in the research, Leisure Attitude Scale (LAS) developed by Raghep and Beard (1982) and adapted into Turkish with validity and reliability by Akgül and Gürbüz (2010); Leisure Constraints Scale developed by Alexandris and Carol (1997) and adapted into Turkish with validity and reliability by Karaküçük and Gürbüz (2007), and revised by Gürbüz, Öncü, and Emir (2012) were used. SPSS 20.0 statistical software was used in evaluating the obtained data, and among parametric tests, Independent Sample T-test and one-Way ANOVA test were carried out. Pearson Correlation analysis was carried out to examine the relationship between scales.

Results: In the study, significant relationship ($p<0.01$) was observed between the leisure attitudes and leisure constraints of the participants.

Results: At the end of the study, a significant positive relationship ($p<0.01$) was observed between the leisure attitudes of the participants and the factors that constraint the leisure activities.

Key Words: Leisure Attitude, Leisure Constraints, Recreation, Sports.

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	33
Tablo 5.2. Katılımcıların Tercih Ettiği Aktivite Türünün Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Chi-Square Testi).....	34
Tablo 5.3. Katılımcıların Aktivitelere Katılım Sıklığının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi (Chi-Square Testi).....	35
Tablo 5.4. Katılımcıların Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Toplam Puanı ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması T-Testi.....	35
Tablo 5.5. Boş Zaman Tutum Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları.	36
Tablo 5.6. Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Yerleşim Birimine Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA).....	37
Tablo 5.7. Boş Zaman Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Yerleşim Birimine Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).....	37
Tablo 5.8. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).....	38
Tablo 5.9. Boş Zaman Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).....	39
Tablo 5.10. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Yapılan Aktivite Türüne Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).....	39
Tablo 5.11. Boş Zaman Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Yapılan Aktivite Türüne Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).....	40
Tablo 5.12. Boş Zaman Engeller Ölçeği Alt Boyutlarının Toplam Puanının Aktivitelere Katılım Sıklığına Göre Karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi)	41
Tablo 5.13. Boş Zaman Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Toplam Puanının Aktivitelere Katılım Sıklığına Göre Karşılaştırılması One-Way ANOVA Testi	42

Tablo 5.14. Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Katılımcıların Eğitim Gördükleri Alana Göre Hesaplanması	
One-Way ANOVA Testi	43
Tablo 5.15. Boş Zaman Tutum Ölçeğinin Alt Boyutlarının ve Toplam Puanının Katılımcıların Eğitim Gördükleri Alana Göre Hesaplanması	
One-Way ANOVA Testi	44
Tablo 5.16. Boş Zaman Engelleri Ölçeği Alt Boyutlarının Pearson Korelasyon Analizi	44
Tablo 5.17. Boş Zaman Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Pearson Korelasyon Analizi ..	45
Tablo 5.18. Boş Zaman Tutum Ölçeği Ve Boş Zaman Engelleri Ölçeği Pearson Korelasyon Analizi.....	46

TEŞEKKÜR

Hazırlık sürecinde, literatür taramasında ve yol gösterme de yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Yunus ÖZTAŞYONAR'a ve değerli bilgilerini paylaşarak aydınlatan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. S. Erim ERHAN hocama;

Aynı dönemde bu serüvene girdiğimiz Arş. Gör. Fatih BEDİR ve Arş Gör. Deniz BEDİR hocam ve mesai arkadaşlarıma da paylaştıkları bilgiler ve hazırlık sürecindeki yardımlarından ötürü teşekkür ederim.

Erzurum – 2017

Levent ÖNAL

GİRİŞ

İnsanlar, gelişmekte olan teknoloji ile beraber yaşantılarında mevcut olan boş zaman dilimleri daha da artmaktadır. Her ne kadar bu zaman diliminde artış olsa da bu zamanı doğru kullanabilmek zamanın var oluşundan daha fazla öneme sahip olduğu bilinmektedir. Mieczkowski (1990) serbest zamanı, her hangi bir etkinlik olmadan geçirilen zaman olarak, boş zamanı (leisure) ise; özel sayılabilecek nitelikteki etkinliklere dahil olarak geçirilen zaman şeklinde belirtmiştir. Boş zamanın çalışmanın dışında kalan zaman olması, kişilerin çalışma zamanları ile boş zamanları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktadır. Şöyle ki, bireylerin çalışma zamanları arttıkça boş zamanları azalmaktadır veya çalışılan süre azaldıkça boş zaman daha fazla olmaktadır. Yapılan araştırmalar, sanayi bakımından ileri olan ülkelerde hayat şartlarının olumlu yönde ilerlemiş olması ve sağlık alanındaki gelişimler ile birlikte insan yaşamının da uzadığını göstermektedir. Eski zamanlara oranla kişilerin daha az çalıştığı ve ömrün daha fazla olduğu görülmektedir. Bu tür gelişmeler kişilerin boş zamanlarındaki artışa neden olmakta ve dolayısıyla rekreasyon etkinliklerine katılma fırsatı bulabilmektedirler (Demir ve Çeviren, 2006).

Yapılan araştırmalar kentlerde doğal rahatlama seçeneklerinin oluşturulmamasının, insanlar üzerinde önemli sağlık sorunlarına sebep olabileceğini göstermektedir (Ward Thompson, 2002; Çay, 2011).

Yapılan çalışmalara göre, bilenen bütün tarihi dönemlerde çeşitlilik gösteren rekreasyon etkinlikleriyle karşılaşılmaktadır. Eski çağlardan bugüne kadar uzanan rekreasyon faaliyetleri geçen süreçte farklı özelliklerle çeşitlilik kazanarak günümüze gelmiştir. Planlı veya plansız olarak gerçekleştirilen, her yaştaki ve cinsteki insanın katılımına olanak sağlayan rekreasyon faaliyetlerin en belirgin özelliği, insanların boş zamanlarını değerlendirmelerine imkân sağlamasıdır. Tüm zamanlarda insanlar için evrensel bir gereksinim olan rekreasyon; ekonomik sıkıntılar, din, dil, ırk, eğitim, kültür vb. farklıklar nedeniyle insanların giderek birbirinden uzaklaştığı bir dönemde; toplumsal, fiziksel ve psikolojik yararlar sağladığı gözlemlenmiştir (Sevil vd., 2012).

“Rekreasyonel etkinliklere katılımın bu olumlu katkılarına rağmen bireylerin değişik sebepler nedeniyle kendileri için oldukça önemli olan bu

tür eylemlere katılmadıkları ya da çeşitli engeller nedeniyle katılamadıkları görülmüştür.” (Karaküçük ve Gürbüz, 2007)

Şehir hayatının hızlı akışı ve insan fazlalığı, teknolojik gelişmeler gibi nedenler de bireyin rekreatif faaliyetlere katılımı engelleyen faktörlerden bazılarıdır. Bu tip engeller insanların fazla enerjilerini tüketip atmalarına ve bazı yeteneklerini ortaya çıkaramamalarına bir nevi bireyin kendini gerçekleştirememesine neden olmaktadır. Bu durumda, insan kendisini sürekli bir baskı ve stres altında hissetmekte, özellikle gençlerdeki; fazla hareket etme, yenilik ve değişim ihtiyacı, çeşitli sıkıntı ve sorunlara sebep olmaktadır (Karaküçük, 2005).

Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını verimli şekilde kullanmaları ve rekreatif etkinliklere katılımları, üniversite dönemi süresinde okulların kendilerine sunduğu imkanlar yarı örgütlü bir şekilde gerçekleşmekte; bu bağlamda üniversiteler öğrencilerinin eğitimleri dışında kalan boş zamanlarını iyi ve verimli bir biçimde değerlendirmeleri için de teşvik edici bir rol üstlenebilmektedirler (Balcı, 2003; Karaçar ve Pahlı, 2014).

Tutum, 1940’lı yıllardan sonra sosyal psikologların çoğunlukla zaman ayırdıkları kavramlardan birisidir. Fazlasıyla önemsenmesinin ve değerli olmasının nedeniyse; psikolojinin amacının davranışı incelemek; tutumların da davranışı etkilediğinin düşünülmesi olarak telaffuz edilmiştir (Franzoi, 2003).

Tutumlar, Shaw ve Wright’ ın tanımına göre kişinin davranışlarına öncülük eden, yöneten ve çevreye olan uyumluluk olarak ifade etmişlerdir. Tutumların; doğuştan gelmiş olmasından ziyade sosyal ve eğitimsel ortamlarda edinilebileceği; fakat bir kez edinildikten sonra değiştirilmesinin zor olabileceği düşünülmektedir (Shaw ve Wright, 1967).

BİRİNCİ BÖLÜM

ZAMAN KAVRAMI

1.1. ZAMAN

Zaman; tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan veya satın alınamayan yalnızca kullanılan ve kayıp edilen, tekrarı mümkün olmayan, geri getirilemeyen ve nesnelerin uzaydaki hareketlerine göre ölçülebilen, bölümlere ayrılabilen soyut bir kavramdır (Eren, 1993).

Jensen'e (1995) göre; zaman üç farklı bölümden oluşmaktadır.

- a. Var oluş zamanı – biyolojik ihtiyaçlar (uyuma, yeme-içme ve kişisel bakım)
- b. Zorunluluk gerektirdiği için yapılan işlere harcanan zaman – ekonomik kazanç için
- c. Boş zaman – arta kalan zaman

Bu şekilde sınıflandırılan zaman, toplumdaki bireylerin zamanlarını nasıl değerlendirdiklerinin farkında olmasına yardımcı olur. Zamanın farkında olmak, zamanın iyi kullanılması gerekliliğini ortaya çıkarır (Jensen, 1995; Gürbüz, 2006).

1.1.1. Kullanımına Göre Zamanın Çeşitleri

1.1.1.1. Temel İhtiyaçlar İçin Ayrılan Zaman

Yaşamı sürdürebilmek için uyku, yeme-içme, vücut bakımı, temizlenme, giyinme gibi mecburi ihtiyaçlar için ayrılan zamandır. Her insanın yaşam zorunluluğu olan bu ihtiyaçlar için ayırdıkları zaman dilimi farklılıklar oluşturabilmektedir (Binarbaşı, 2006).

1.1.1.2. Çalışma Zamanı

İnsanların geçimlerini devam ettirebilmek için ayırdıkları zamanı kapsar. Çalışma ve buna bağlı eylemler, görevler için ayrılan zaman, öğrenimle geçen zaman çalışma zamanı içerisinde yer alır (Binarbaşı, 2006).

1.1.1.3. Boş Zaman

Boş zaman, zorlayıcılıktan kurtulma, özgürleşme anlamını çağrıştırır. İrade ve tercihleri kapsayan bir serbest olma yaşamı olarak tanımlanır. Özgürleşmeden denetime kadar bir çok anlam taşır. Özellikle de, seçme/tercih, kaçış, spontane gelişmeler ve rahatlık anlamlarıyla daha yakın ilişkilidir. İşlerin zorlayıcı dünyasından, gevşeme, ferahlama ve kendini rahata bırakma durumunu ifade eder (Hibbins, 1996).

1.1.1.4. Zamanın Kullanımı

Zamanı iyi değerlendirebilmek, etkili ve verimli olmasını sağlamak, bir eğitim işi, bireyin iş hayatına, dinlenmesine, eğlenmesine biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların giderilmesine ayırdığı zaman birimleri arasında düzeni iyi kurabilmesine doğrudan bağlıdır. Hayata atılan bir bireyin başarılı olmasında onun zaman anlayışının büyük önemi bulunmaktadır. Bu bilgi ve alışkanlıklar hayatın her saniyesini verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak, bireyin başarısında birinci derecede rol oynayacaktır (Canan, 1997).

Zamanı doğru değerlendirmek için, öncelikle bireyin kendini iyi bilmesi gereklidir. Ne yapacağını, hedefleri, amaçları neler olduğunu bu gayelerin işe ve yaşama yönelik etkilerinin neler olabileceğini iyi idrak etmelidir. Neyi yapıp-yapmayacağını çizgilerini iyi belirlemelidir. Kısacası, insan zamanı iyi planlamak ve kullanmak mecburiyetindedir (Karaküçük, 1997).

1.2. SERBEST ZAMAN

Serbest zamanlar doğru kullanıldığında, insana; zevk, heves, yetenek, sorumluluk, özgürlüğünü yaşama imkânı vermektedir. Ülkemizde çeşitli kuşakların, serbest zamanlarını değerlendirme yönünden herhangi bir eğitime tabi tutulmadıklarından serbest zamanlarını edilgen ve yararsız bir biçimde kullandıkları bir gerçektir. Eğitim sistemimizde eksikliği görülen, uzun bir süre ciddi bir biçimde ele alınmayan ve uygulanmayan tüm yaş gruplarının bir gereksinimi olmakta devam eden bu durum hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkeler için bir sorun olarak ele alınmıştır (Tezcan, 1994).

1.2.1. Serbest Zaman ve Serbest Zamanı Değerlendirme Kavramları

Serbest zaman sanayileşme ve endüstrileşme sonucu meydana gelen bir kavramdır. Endüstriyel gelişmeler ile beraber mesai saatlerinin belirlenmesi, bu saatler dışında kalan "serbest zamanın" evrensel bir insan payı olarak kabullenilmesini sağlamıştır. Serbest zaman, günlük yaşantı içinde çalışma, uyuma, yeme-içme ve kısacası temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra arta kalan zaman dilimidir (Nurettin, 1973).

1.2.2. Serbest Zamanı Değerlendirme

Serbest zaman, vakti öylesine geçirme aracı olmamalıdır. Serbest zamanın onarıcı bir biçimde değerlendirilmesinin herkes için ve tüm toplumlar için bir çok faydası bulunmaktadır. Serbest zamanı değerlendirirken yapılan faaliyetler kişisel veya topluluk için olsun yapıcı, geliştirici olmalı, zamanı gelişi güzel geçirme değil, gerektirdiği gibi harcama olarak anlamlandırılmalıdır (Nurettin, 1973).

Serbest zamanın şekli, süre ve ihtiyaç duyulan giderilme şekli ülkenin iklim, coğrafi konum ve kültürüne göre farklılıklar gösterir (Zorlu, 1973).

Kişilerin yaşamlarında büyük yere sahip olan serbest zamanların doğru kullanılmaması, bazı olumsuzlukları da tetiklemektedir. Bundan ötürü serbest zamanların gelişi güzel yapılması hem bireyler için hem toplum için bir kayıptır. Eğlence, dinlencenin yanında bireysel ve toplumsal faydalar sağlamış olması son derece önemlidir. Ancak serbest zamanın yararlarına erişebilmek için, bu zaman zarfında hangi etkinliklerin yapıldığı oldukça önemli olmaktadır. Son yıllarda serbest zaman etkinliklerinde, yapılış biçimi ve sağladığı faydalar açısından bir ayrıma başvurulduğu gözükmemektedir.

Etkinliklere katılanlara açık şekilde farklı deneyimler sunması ve ruh hallerinde farklılıklar meydana getirmesi dikkate alınarak oluşturulan sınıflamanın temellerini Stebbins atmış; Dünya Serbest Zaman ve Rekreasyon Birliği de bu sınıflamayı uygulamıştır. Serbest zaman aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır (Stebbins, 1999; Arslan, 2011):

- Sıradan serbest zaman faaliyetleri,

- Sistemli serbest zaman faaliyetleri.

1.2.2.1. Sıradan Serbest Zaman Faaliyetleri

Eğitime ihtiyaç duyulmayan ya da çok az ihtiyaç duyulan sıradan serbest zaman faaliyetleri, birey için oldukça tatmin edicidir. Kişisel tatminin sağlandığı ve temel amacı eğlenme, zevk alma olan kısa zamanlı faaliyet türleridir. Sıradan serbest zaman faaliyetlerinden alınan haz da kısa zamanlıdır ve kariyer oluşturmaz. Sıradan serbest zaman etkinlik şekilleri kendi arasında farklılıklar gösterebilir; parkta gezinme, açık hava gösterisi izleme, piknik yapma gibi. Çeşitleri arasında şunlar sayılabilir: oyunlar, dinlenme, pasif eğlence, aktif eğlence, sohbet, duygusal uyarılar (Stebbins, 2007; Arslan, 2011).

Sıradan serbest zaman faaliyetlerinden bir takım yararlar elde edilebilir. Örneğin; bazen yaratıcılık ve yeni buluşların meydana gelmesini sağlayabilir. Ancak bu tarz buluş ve yaratıcılıklar, bir problemi çözmek için yapılan atılımlardan sonra değil; düzenli olmayan pratikler sonucunda, tesadüfen ya da anlık buluşlarla oluşur. Sıradan serbest zaman etkinlikleri yoğunluk taşımazlar. Daha çok deşarj olma, fikir üretme gibi olaylara odaklıdır. Ayrıca bu tür faaliyetler bireyler arasında iletişimi kurmaya yardımcı olacağından bireysel gelişim sağlayabilir (WLO, 2001; Arslan, 2011).

1.2.2.2. Sistemli Serbest Zaman Faaliyetleri

Kişisel ve sosyal ödüller sunan ve ekonomik arzuların göz ardı edildiği bir toplumda gerçekleşen sistemli serbest zaman faaliyetleri; etkinliğe katılanların, önemli ve ilginç bulduğu bir etkinliği, sistemli bir şekilde takipte olmasıdır. Bu tür etkinliklerde katılanlar, yoğun bir haz alacakları ve özel yetenek, bilgi ve tecrübe kazanacakları, çalışma dışı kariyerlere doğru ilerlerler. Belirli etkinliklerde, katılımı sağlayan uğraşlar yavaşça büyür ve tipik olarak; özel yeteneklerin ve bilginin başlaması, gelişimi, kurulması, sürdürülmesi ve azalması aşamaları görülür (Stebbins, 2007; Arslan, 2011).

Sistemli serbest zaman faaliyetlerinin diğer özellikleri ise;

- Kendini gerçekleştirme,
- Öz zenginleşme,

- Kendini ifade etme,
- Yenilenme,
- Başarma duygusu,
- Kişisel imajını geliştirme,
- Sosyal etkileşim ve
- Aidiyet duygusu yaratma

Başka bir faydası ise yukarıda yazılı yararlar göre daha kısa zamanlı olan, istediğini yapabilme veya sadece eğlenmedir. Bu yarar sıradan serbest zaman faaliyetleriyle daha fazla bağdaştırılmasına karşın, sistemli serbest zaman faaliyetlerinden de sağlanmaktadır (Brown, Francis ve Judith, 2008).

İKİNCİ BÖLÜM

BOŞ ZAMAN

2.1. BOŞ ZAMAN KAVRAMI

Kişiler için ihtiyaçlarını gidermek, geçimlerini sağlamak ne kadar önem arz ediyorsa, kendine boş zaman yaratmak ve bu zamanı en iyi şekilde değerlendirmek de o derece önem arz etmelidir (Gülbahçe, 1996).

Boş zaman; bütün gereksinimlerden kurtulduğu ve kendi arzusuyla seçeceği bir faaliyetle ilgileneyeceği zaman olarak söylenmektedir (Tezcan,1993). Ayrıca kişinin içinde bulunduğu ruh hali, yaratıcılık ve ruhsal değerlerin bir kaynağı olarak ta ele alınabilir (Zengin, Sertbağ ve Kolayış, 2001).

Daha geniş ve amaca uygun olabilecek tanımlamada, Karaküçük ve Ekenci (1995) boş zamanı; kişinin zorunluluklar haricinde, yönelimleri ve istekleri yönünde dilediği gibi oyalanabilmesi, dinlenmesi, eğlenmesi veya bireysel gelişim için hak ettiği zaman bölümüdür, şeklinde tanımlamışlardır.

Dünya Boş Zaman ve Rekreasyon Birliği'nin yaptığı tanıma göre ise boş zaman; yaratıcılık, hoşnutluğun bulunduğu ayrıca kişinin tatmin seviyesinin arttığı ve eğlencelere zemin oluşturan yararları ile insan hayatının özel bir kesitidir. Aktivite kavramının; genellikle fiziksel, berbaerinde entelektüel, sosyal, estetik ve ruhsal özelliklerinin çok yönlü formlarını kapsamaktadır (W.L.R.A., 2001).

Boş zaman kavramını araştırmak oldukça zor olabilmektedir. Çünkü, boş zamanın anlamı kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir. Örnek olarak, çalışan ve maddi durumu elverişli olan bir kişi, üst düzey bir mekâna gidip arkadaşlarıyla yemek yemeyi ve eğlenceli vakit geçirmeyi boş zamanında tercih edebilirken, öğrenci olan bir birey bu tür bir aktiviteyi para harcamayı gerektirdiğinden tercih etmeyebilir. Bazı şahıslar için boş zaman kişisel ihtiyaçlarını (bakım) karşılayabilecekleri bir zaman olarak görürken, bazıları için ise sosyalleşme, fiziksel aktivite yapma, kişisel geliştirme veya gelişme, iyi hissetme ve yansıma gibi anlamlarla da ifade edilebilir (Deem R., 1988).

2.1.1. Boş Zaman İle Serbest Zaman Arasındaki Farklılıklar

Serbest zaman; uyku, zorunlu kişisel ihtiyaçlar ve çalışma zamanından arta kalan bölüm; boş zaman ise, kişinin mesleki, ailevi, toplumsal görevlerini ve yaşamını sürdürebilmesi için zorunlu olan durumları yerine getirdikten sonra, hür iradesiyle gerçekleştirebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini geliştirme, toplumsal yaşama gönüllü olarak katılma gibi uğraşları eyleme dönüştürebileceği zaman dilimi şeklinde tanımlanmıştır. Boş zaman, kişiyi zorlamanın olmadığı veya en az olduğu, kendi seçimlerimize göre tüketilen isteğe bağlı zamandır (www.sporbilimleri.org).

2.1.2. Boş Zamanların Artışının Sebepleri

Boş zamanlarda yaşanan artışa sebep olarak şunlar sıralanabilir:

- Sosyal, ekonomik ve teknolojik olarak yaşanan değişim ve gelişimler, iş hayatında zaman ve anlayış yönünden meydana gelen değişimler,
- Ekonomik gelirden yaşanan yükselişler veya bireysel harcamalardaki (barınma, yiyecek, giyim vb.) bireysel kısıtlamalar (tasarruf),
- Ulaşımda sağlanan imkanlara paralel olarak insanların daha hareketli bir yaşam sürmeleri,
- Farklı ihtiyaçların ve beklentilerin olması. Örneğin; sağlıklı yaşam hakkında daha fazla bilgi edinmeleri ve bununla birlikte boş zaman ve iş hayatı arasında bir denge yaratmak peşinde olmaları,
- Kent hayatının yarattığı monotonluk sebebiyle kırsal bölgelere gitme yatkınlığının olması, sayılabilir (Johnson, Bourke ve Morrison, 2000).

“Sağcan (1986) boş zamanların artışı 4 boyutta ortaya çıktığını belirtmiştir.

Bunlar;

- *Çalışma günlerinin azalması,*
- *Hafta tatili,*
- *Yıllık izinler*
- *Emeklilik yaşının öne alınmasıdır.*

Bu sayılan etkenlerin hepsi, turizm ve rekreasyonun gelişmesine katkıda bulunmuştur. Fakat bunların en etkili olanı 1930'larda başlayarak birçok ülke tarafından kabul edilen çalışanların büyük bir bölümünün yer değiştirip rekreasyon faaliyetlerine katılmalarını sağlayan yıllık ücret izin hakkının genelleştirilmesidir. Bu hakkın çoğunlukla yaz dönemlerinde kullanılması kitle turizmini geliştirmiştir.

Gelişmiş ülkelerde geçmişten bugüne çalışma saatleri haftada 40 saate düşürülmüştür. Bu gözlemler Jean Fourastre'nin 1975'te "çalışma süresinin haftada 30 saate ineceği" şeklindeki iyimser düşüncesini kanıtlamaktadır. Bu durum boş zamanı ya daha fazla para kazanmak için üretimde, ya da tüketimde özellikle üçüncü sektör olan hizmet sektöründe kullanma imkânı yaratacaktır (Sağcan 1986; Hacıoğlu vd. 2009)."

2.1.3. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

2.1.3.1. Dinlenme Fonksiyonu

Dinlenme, iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile fiziksel aşınmaları ve sinir gibi faktörleri ortadan kaldıran bir görev üstlenmiştir. Günlük çalışma sürelerinin 12–15 saat olduğu sanayi devriminin ilk zamanlarında, işçiler veya çalışanlar boş zamanlarında dinlenme fonksiyonunu yalnızca fiziksel gücü yeniden elde etmek anlamında değerlendirmişlerdir. Çalışan için boş zaman, bir sonraki çalışma saatlerine fiziksel anlamda hazır olma durumu olarak kullanılmıştır (Karaküçük, 2005).

Aristoteles, "*Soylu bir insanın zekâ ve sanat yeteneğini geliştirmesi, yani erdemli bir hayat sürmesi için ona "boş zaman" fırsatı verilmelidir*" olarak ifade etmiştir (Gülnihal, 1997).

Özellikler iş yaşamında bedensel olarak tüketici bir ortam içinde olmayan pek çok birey için nihayetinde; dinlenmek, "sırtüstü yatmak ve hiçbir şey yapmamak" anlamını taşımamaktadır. İşten arta kalan zamanlarda, fiziksel ya da zihinsel olarak dinlenme yolunu seçen kişilerin sayısı oldukça fazladır. Çağdaş dünyanın her geçen gün yenilerini keşfettiği "boş zaman uğraşları/hobiler" bu durumun en belirgin şeklidir (Kropoktin, 1997).

2.1.3.2. Gelişim Fonksiyonu

“Bu tür faaliyetler, insanların bedensel ve ruhsal yorgunluklarını gidererek onlara fiziksel ve ruhsal olarak yaratıcı bir güç kazandırır” (Sağcan, 1986, s.5).

Boş zamanın verimli veya verimsiz kullanımlarında birtakım değerler meydana gelmektedir. Buna göre boş zaman doğru şekilde kullanıldığı zaman insana dinlenmek, eğlenmek, kişisel gelişim sağlamak, sosyalleşmek, vs. gibi insanın kendi kendini bulmasına yardımcı olur. Yanlış kullanıldığında ise; zararlı alışkanlıkların ortaya çıkmasına, dikkatsizlik, başıbozukluk, serserilik, duygu darlığı, can sıkıntısı, bıkkınlık, sinirlilik vb... gibi davranışlar kazanılmasına sebebiyet verir. İnsan yaratılışı itibarıyla boş duramamaktadır. İnsan olumlu ya da olumsuz sürekli bir iş halindedir. İyi-kötü, doğru-yanlış, helal-haram şeklinde bir aktivite içinde olmak zorundadır.

“Boş zaman iki tarafı da keskin bir kılıç gibidir. Olumlu kullanılırsa kişisel ve toplumsal gelişim, olumsuz kullanılırsa bunalım, başıbozukluk gibi problemler ortaya çıkar” (Karaküçük ve Ekenci, 1995 s.62-66).

2.1.3.3. Eğlenme Fonksiyonu

Torkildsen, eğlenmenin güdüsel bir istek olduğunu ve boş zamanlarımızda bizleri memnun kılacak anlara ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (Torkildsen, 2005).

İnsanlar artık birçok spor ve eğlence aktivitelerinde yoğun olarak yer almakta, spora ve eğlenceye olan bu ilgi 20. yüzyılın başlarında giderek çoğalmakta olan bir akımın etkisiyle; sağlıklarına, duygusal, fiziksel ve psikolojik ruh hallerine verdikleri önemde artmıştır ve artmaya da devam etmektedir (Horner ve Swarbrooke 2005).

2.1.4. Bos Zamanları Değerlendirmenin Yararları

Curtis (1979) boş zamanları değerlendirmenin yararlarını temel olarak üç ana başlıkta toplamıştır. Bunlar; fiziksel, psikolojik ve sosyal yararları olarak sıralanmaktadır.

2.1.4.1. Fiziksel Yararları

Hayatın ilerletilebilmesi için hareket gereklidir; yemek yeme, yürüyüş, çeşitli hareketlerde bulunulması gibi. Sağlıklı gelişim ve yaşamı sürdürmek için uygun bir fiziksel yapı ve fiziksel aktivite elzemdir. Araştırmalar düzenli fiziksel aktivite, şişmanlığı, kalp ve dolaşım sistemi hastalıklarını, yüksek tansiyon, kolesterol, çeşitli kas ve eklem rahatsızlıklarını vb. gibi önüne geçmede etkili olduğunu göstermektedir. Egzersizle sağlığı korumak bilimsel dayanağı olan bir gerçekliktir (Zülal, 2002).

Sağlık bir bütün olarak ele alınmalı ve insanın psikolojik ve fiziksel yaşamını kapsadığı unutulmamalıdır. Spor, sağlıklı olma, sağlıklı yaşama yöntemidir. Spor sadece sağlık üzerinde etkili bir fonksiyondur demek doğru değildir. Pek çok olumlu sonucu vardır (Erdemli, 2002).

2.1.4.2. Psikolojik Yararları

Günümüzde insanın yaşamında bulunan yoğunluğu ve problemler vücut fonksiyonlarını bozarak yorulmasına ve dayanma gücünün düşmesine neden olabilir. Çağdaş yaşamın ortaya çıkardığı çeşitli stres sebepleri ve bunlara karşı olan bireyin tepkileri, son derece önemli bir rahatsızlığı ortaya çıkarmaktadır. (Karaküçük, 1999)

Bu tip olaylardan uzaklaşmak için insanlar farklı ortamlar içerisine girip moral bulmak isterler. Bu gibi ortamlar bireyler için dinlenmek, eğlenmek, değişiklik yaratacak ve kendisini yenileyecek olan boş zaman faaliyetleridir. Ayrıca doğru şekilde değerlendirilmeyen boş zamanlar kişilerde problemler oluşturabilmektedir. Bu problemler kişilerin zararlı olabilecek arkadaş grupları içine bulunmasına, alkol, uyuşturucu kullanımı, ruh hali bozukluğu, rahatsızlıklara ve türlü suçlara sürükleyebilmektedir (Atmaca, 1997).

Boş zamanların değerlendirilmesinin psikolojik yönden faydaları şu şekilde sıralanabilir; birey boş zamanlarını olumlu şekilde değerlendirerek fiziksel, zihinsel ve toplumsal etkenlerin bütünleşmesinden doğan kişilik sahibi olur. Bireylerin dürüst, adil, hoşgörülü, kibar ve anlayışlı olmalarına katkıda bulunur. Saldırganlık eğilimlerinin düşmesi ve cinsel gerginliklerin ortadan kaldırılması boş zamanların değerlendirilmesi aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Boş zaman etkinlikleriyle birey herhangi bir gruba, takıma

veya organizasyona katılarak yalnızlığını giderebilir. Birey bu faaliyetlerin içinde bulunarak, dışa dönük kişilik geliştirme olanağına sahip olur (Gedik, 1985).

Birçok psikiyatrist rekreasyonu dengenin ve mutluluğun yakalanmasında etkili bir varlık olarak görmüşlerdir. Boş zamanları değerlendirme sadece hastalıkların önlenmesi için değil aynı zamanda psikolojik sağlığın oluşması için de bir araçtır. Psikiyatristler, rekreasyonun zihinsel ve duygusal rahatsızlıkları önlediğine inanırlar (Kraus, 1977).

2.1.4.3. Toplumsal Yararları

Doğal özelliklerinden dolayı insanlar sosyal özellikleriyle yaratılmışlardır. Kişiler birbirleriyle olan ilişkilerinde yalnızca temel fizyolojik ihtiyaçlarını gidermezler. Aynı zamanda bir takım sosyal ihtiyaçlarını da giderirler. Uzun bir süreç olan sosyalleşmede, boş zaman aktiviteleri de sosyalleşme açısından bir hizmet sürecidir. Bireyin boş zamanlarda kazandığı davranışlar bütün yaşamı etkileyebilir. (Kılbas, 1994).

Aile ve arkadaş grupları sosyalleşme sürecinde büyük önem arz eder. Grup halinde yapılan faaliyetlerde katılımcılar sosyal ihtiyaçlarını karşılar veya ortamları hazırlar. Bu durum bireyde tatmin yaratır ve kendini tanımasına yardımcı olur. Boş zaman faaliyetlerine katılan birey kendisi için ikinci bir kimlik yaratma sürecine girmiş olur ve bu etkinliklerine katılmak, katılanların sosyal statüsünü yükseltir (Cordes ve İbrahim, 1991).

Ekip halinde yapılan boş zaman faaliyetleri katılımcılar arasında bir dayanışma ortamı oluşturmaktadır. Çağdaş insan yeterli zamanı ve maddi imkânı oluşturduğunda, sürekli yeni ve özgün aktivitelere yönelecektir. Bu etkinliklerle kişiler birbirini tanımakta, ilişki kurmakta ve yakınlaşmaktadırlar. Böylece boş zaman faaliyetleriyle toplumda yaşamın niteliği gelişim göstermekte ve yaşam daha zengin bir konuma gelmektedir (Tezcan, 1977).

2.1.5. Boş zaman davranışlarını etkileyen faktörler

Morgan, bireyler boş zaman kullanımını etkileyen durumları beş kategoride toplamıştır. Aile, referans grupları, önceki fikirler, kişilik ve kültürdür Morgan' ın ele aldığı faktörlerdir (Bowdin, McDonnell, Allen ve O'Toolo, 1999).

2.1.5.1. Aile

Gençlerin boş zaman kullanımına önemli bir şekilde etki eden önemli bir boyuttur. Zira aile bireyin boş zamana katılımını, kaynak ve olanaklarını ciddi şekilde etkilemektedir. Gençlerin yaşam tarzları, ailenin sahip olduğu imkânlarıyla beraber sorumluluk ve görevleriyle de ilgilidir. Yine aile yapısında gelen değişiklikler de (evlenme, boşanma) boş zaman davranışına tesir etmektedir (Bull, Hoose ve Weed, 2003).

Aile içinde elde edilen değer ve normlar bireyin boş zamanını kullanım şekli konusunda sahip olduğu tutum ve davranışlara etki ettiği ifade edilmektedir. Ailenin sahip olduğu değer ve normlar, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerle beraber kırsal ve kentsel aile oluşuna göre değişiklikler meydana getirmektedir (Aslan, 1994; Emir, 2012).

Aile, her çağda ve toplumda en temel ve tabii sosyal birim olarak var süregelenmiştir. Aile, tüm toplumlarda bütün diğer kurumların işleyebilmeleri için katkısına muhtaç olunan bir müessesedir. Erken çocukluk döneminden sonra, bireyin kendi alt kültür değerlerini öğrenmeyi sürdürdüğü birim olan aile, aynı zamanda, boş zaman davranış tiplerinin oluşmasında da yapı meydana getirmektedir. Toplumsallaşmanın en genel boyutlarıyla yaşandığı aile içi etkileşim sürecinden sonra, etkileşim; okul ve akran grubunda devam etmektedir. Bireyin boş zaman değerlendirmesini öğrendiği ve paylaştığı ilk ortam aile ortamıdır. Fakat aile üyelerine boş zaman değerlendirme faaliyetlerini sistematik olarak öğretmez; tesadüfî ve dağınık olarak öğretmeye çalışır. Bir ailenin, üyelerine öğreteceği boş zaman değerlendirme faaliyetleri ailenin ekonomik düzeyine, eğitim durumuna, mensup olduğu alt kültür gruplarına göre farklılık gösterebilmektedir (Hergüner, 1993; Emir, 2012).

2.1.5.2. Referans Grupları

Yakın ilişkiler içerisinde olan bireylerin davranışından etkilenenler bu grupta bulunurlar (akranlar, aile, arkadaş ve komsular). Bunlar öncelikli referans gruplarıdır. Daha az temasta bulunan bireyler ise ikincil referans grubu olarak tanımlanmaktadır (Köybaşı, 2006).

Genç bireylerin sosyalleşmeleri gerçekleşirken bu yöndeki eğilimlerinde aile kadar arkadaş çevreleri de önemli bir yere sahiptir. Bu durum tutum ve davranışların oluşmasında da etkilidir. Bireylerin boş zaman aktivelerine katılma sebeplerine ilişkin araştırma sonuçlarına göz atıldığında, ilk nedenin sosyal etkileşim gereksinimi ve arkadaşlık kurma isteği olarak göze çarpmaktadır. Grup halinde gerçekleştirilen faaliyetlerde, bireylerin motivasyonun yüksek olduğu ve boş zamanlarını değerlendirme açısından informal etkileşimin en yoğun yaşandığı sosyal çevrelerin arkadaş grupları ve aile çevresi olduğu ileri sürülmektedir (Yetiş, 2008).

2.1.5.3. Önceki Fikirler

Ekipler içerisinde tecrübe sahibi olan kişiler bulunur ve bunlar fikir lideri olarak tanınırlar, boş zaman deneyimi bulunan bu kişiler yeni boş zaman deneyimleri üretirler. Üretilen fikirler gruplar tarafından araştırılarak eyleme dönüştürülür. Böylece yeni boş zaman etkinlikleri ortaya çıkar. Yeni boş zaman hizmetlerine ayak uydurmak normal bir dağıtım eğrisini takip eder (Köybaşı, 2006).

2.1.5.4. Kişilik

Boş zaman aktivitelerine yönelim kişiliklere göre farklılık gösterebilmektedir. Gençler; içe dönük, dışa dönük, utangaç, kendine güvenen, agresif, çekingen, dinamik, tembel olabilir. Boş zaman faaliyetlerinin tercih edilmesinde bu faktörler önemli bir etkiye sahiptir (Köybaşı, 2006).

2.1.5.5. Kültür

Kişi kültürel unsurların baskınlığı ile toplumsallaşabilirken doğanın içine aldıklarının haricinde bazı nitelikler kazanmakta ve kazanılmış veya öğrenilmiş özellikleri yansıtan toplumsal davranışlar sergilemeye başlamaktadır (Ertürk, 1972).

İnsanlar, öncelikle içinde yaşadığı tabiatın etkisi altında kalırlar. Toplum doğa ilişkileri ve bütün yaşanan bu durumları kişiye yansımaları, kişiliğin ortaya çıkaran ilk etmenlerdir. Kişiliğin gelişmesini etkileyen değişkenler arasında yakın arkadaşlık ilişkileri, çalışılan ve öğrenim yapılan çevrenin nitelik ve nicelik bakımından özellikleri, boş zamanlarını değerlendirme de ilk etmenlerdendir. Yapılan her boş zaman

aktivitesinin, kültürel teması olduğunu ileri süren Dumazedier, “*Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirdiğinizi söyleyin size kültürünüzü söyleyeyim*” ifadesiyle bunu dile getirmiştir (Aslan, 1994; Emir, 2012).

Toplumun genel kültür yapısı boş zamanları değerlendirme etkinlikleri olan rekreasyon faaliyetleri üzerinde de etkili olmaktadır. Kültürel yapı göz önünde bulundurulmaksızın bir rekreasyon etkinliği düşünülemez. Son yıllarda modern ulaşım ve iletişim teknolojileri sayesinde kültürel engeller büyük ölçüde kaldırılmıştır (Kılbaş, 1994; Emir, 2012).

2.1.6. Boş Zaman Seçimlerini ve Katılımları Etkileyen Faktörler

Boş zaman davranışını etkileyen faktörler yanında boş zaman faaliyetlerinin seçimini etkileyen faktörler de bulunmaktadır. Torkildsen (2005) boş zaman seçimlerini ve katılımları etkileyen faktörleri 3 gruba ayırmıştır:

2.1.6.1. Kişisel Faktörler

Kişinin ihtiyaçlarını, ilgilerini, davranışlarını, yeteneklerini ve yetiştirme şekilleriyle kişiliklerini içerir.

2.1.6.2. Fırsat Faktörleri

Kaynaklar, imkânlar, programlar, aktiviteler ve bunların kalitesi, cazibeleri ve yönetimlerini içeren faktörlerdir.

2.1.6.3. Sosyal Faktörler ve Maddi Durum

Gelirleri, meslekleri, kendi idarelerindeki sosyal ortamlarında bireylerin kendilerini buldukları durumları ve onların maddi durumlarını içerir (Köybaşı, 2006).

Millen (1983) ise boş zaman kullanımına etki eden bu faktörlere sosyal, ekonomik, meslek, yaş ve cinsiyet ile demografik gelir gibi faktörleri de eklemektedir.

2.1.7. Boş Zaman Faaliyetlerine Katılımı Engelleyen Faktörler

Bireylerin veya toplumun rekreasyonel etkinliklere katılabilmesi ya da katıldıkları boş zaman etkinliklerini daha iyi şartlarda yapabilmesi için çeşitli kriterlerin oluşması gerekmektedir. Bu kriterlerden en öncelikli olanları ise zaman, yeterli ekonomik güç ve boş zaman etkinliklerinin yapılabileceği alanların varlığıdır. Boş zaman etkinliklerine katılmayı engelleyen veya destekleyen birçok faktör bulunmaktadır ancak etkinliklere katılımı etkileyen faktörleri dört ana başlık altında toplayabiliriz;

- Sezonluk engeller,
- Finansal kaynaklar ve rekreasyon alanlarının ulaşılabilir olması,
- Cinsiyet ve sosyal sınırlama,
- Fiziksel kaynaklar ve moda
- (Hall ve Page, 2006; Sevil, Şimşek, Katırcı, Çelik ve Çeliksoy, 2012).

2.1.7.1. Sezonluk Engeller

Boş zaman etkinliklerinin yapılacağı doğal etmenler (mevsim, günlerin uzunluğu gibi) faaliyetlere katılıma etken olabilmektedir. Özellikle açık alan boş zaman etkinlikleri doğa olaylarına büyük oranda bağlılık göstermektedir. Hava şartlarının olumsuz olduğu günlerde boş zaman aktivitelerine katılımın daha az olduğu söylenebilir. Ancak kayak, snowboard gibi bazı rekreasyon etkinliklerinin gerçekleşmesi ise aksine kar yağışını gerektirir. Kapalı alanlarda yapılan boş zaman etkinlikleri ise bu olaylardan daha az etkilenmektedir. Aynı zamanda kişiler, sıcak günlerde kapalı alanlar yerine; boş zaman etkinlikleri için deniz kenarı, ormanlık gibi alanları daha çok tercih ederler (Hall ve Page, 2006; Sevil vd., 2012).

2.1.7.2. Finansal Kaynaklar ve Rekreasyon Alanlarının Ulaşılabilir Olması

Yaşanılan fiziki çevre kişinin yalnızca katılımcı olmasını değil, bir çok kez katılacağı boş zaman etkinliğinin seçimini de etkileyebilmektedir. Çünkü; insanlar öncelikle yakın çevresindeki tesis ve alanları öğrenir ve bu alanlarda yapabilecekleri etkinlikleri tercih ederler. Bu yüzden şehir içi rekreasyon alanlarının yakınlık ve güvenlik nedeniyle daha çok tercih edildiği düşünülebilir. Ancak ulaşım için şahsi

araçları bulunan insanlar yaşadıkları yere uzak alanlardaki boş zaman etkinliklerini de tercih edebilmektedir (Hall ve Page, 2006; Sevil vd., 2012).

Gelişmekte olan ülkelerde boş zaman faaliyetlerine kaynak sağlanmasının güç olduğu söylenmektedir. Çünkü; bu ülkelerde diğer yaşamsal ihtiyaçların temini daha önemli olduğu belirtilmektedir. Boş zaman faaliyetlerine katılımı etkileyen diğer bir unsur ise kişinin ekonomik durumudur. Kişinin geliri yüksek ise rekreasyon etkinlikleri çeşitlenmekte ve fazlalaşmakta olduğu söylenebilir. Ayrıca rekreasyonun birçok çeşidi belli bir masraf gerektirebilir. Özellikle aktif rekreasyon etkinliklerinde spor aleti ve giysi gibi birtakım harcama kalemleri bulunduğu bilinmektedir (Torkildsen, 1999).

2.1.7.3. Cinsiyet ve Sosyal Sınırlamalar

İş sahibi olan kadınlar, çalışan erkeklere göre daha az boş zamana sahip oldukları söylenebilir. Kadınlar iş dışındaki zamanlarının büyük bir kısmını ev işleriyle uğraşarak geçirdikleri düşünülmektedir. Özellikler çocuk sahibi kadınlar çalışma saatleri ve ev işlerine ayırdıkları zamandan arta kalan saatlerinin büyük bir kısmını da çocuklarıyla ilgilenerek geçirmektedirler. Toplumda bu görevlerin kadının yükümlülüğü olduğuna dair bir bakışın hâkim olmasıdır bu durumu destekler nitelikte görülebilir. Cinsiyet faktörünün haricinde sosyal faktörler de bulunmaktadır. Özellikle inanç faktörünün sosyal baskı ögesi olarak kullanıldığı yerlerde, boş zaman faaliyetlerine katılımın sosyal baskı yoluyla önüne geçilebildiği veya teşvik edildiği söylenebilir (Broadhurst, 2001)..

2.1.7.4. Kaynaklar ve Moda

Yaşadığımız dönemde boş zaman faaliyetleri yaşamın önemli bir parçası haline geldiği gözükmemektedir. Yaşam koşullarındaki değişiklik ile insanların ihtiyaç ve zevkleri de değişiklik göstermiş ve insanlar yeme, içme, barınma gibi temel ihtiyaçlarının yanında ruhsal ihtiyaçlarını da giderebilecekleri faaliyet alanlarının arayışı içerisine dahil olmuşlardır. Bu yüzden ki rekreasyon alanlarına olan ilginin giderek arttığı görülmektedir. Bu faaliyetler ile insanlar hem fiziksel hem de ruhsal tatmin duygusuna ulaşabilmektedirler.

Faaliyetlere katılımcıların artış göstermesi ve katılımcıların niteliğinin çeşitlilik oluşturması rekreasyon alanlarının sayısının artmasını etkilemiştir. Rekreasyon

etkinliklerinde insanlar genellikle kendilerine daha yakın olan rekreasyon alanlarını tercih ettikleri ancak popüler rekreasyon alanlarının ziyaretinde mesafe faktörünün önemi olmadığı gözlemlenmektedir. Popülaritesi yüksek olan rekreasyon alanları mesafe gözetmeksizin ziyaret edilebilmektedir (Broadhurst, 2001).

Yukarıda başlıklar halinde sıralanan faktörlere ilave olarak aşağıda sıralanan faktörler de boş zaman faaliyetlerine eğilimi etkileyici nitelikte olabilir;

- Eğitim düzeyi
- Aile yapısı
- Yaş
- Meslek
- Şehirleşme
- Nüfus artışı ve hareketliliği
- Teknoloji
- Kitle iletişim araçlarının etkisi, reklam
- Kültürel etki
- Çevre bilinci
- Değişen yeni sağlık bilinci

Rekreasyon merkezleri de boş zaman faaliyetlerine katılımı etkilemektedir (Broadhurst, 2001; Hall, vd., 2006).

2.1.8. Boş Zaman Sınıflandırılması

2.1.8.1. Sürelerine Göre Boş Zaman

Sürelerine göre boş zaman ikiye ayrılır;

Uzun süreli boş zamanlar; çocukluk dönemi, toplumsallaşma süreci içinde pasif konumda olunan yaşam dilimi; yıllık izinler, emeklilik dönemi.

Kısa süreli boş zamanlar; günlük çalışma saatlerinin dışında; hafta sonları ve kısa süreli tatiller olarak sınıflandırılabilir (Aslan, 2005).

2.1.8.2. Değerlendirme Amacına Göre Boş Zaman

Değerlendirme amacına göre boş zaman 4'e ayrılır;

- a. Sportif boş zaman kişilerin amatör olarak, özgürce ve severek spor yapmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir.
- b. Yaratıcı boş zaman kişilerin yaratıcı yetenekler (resim, heykel yapımı, el sanatları vb.) için ayırdıkları boş zaman dilimidir.
- c. Sosyal boş zaman kişilerin sosyal etkinliklere katılmak (eş, dost ziyaretleri, aile veya arkadaş toplantıları gibi) için ayırdıkları boş zaman dilimidir.
- d. Turistik boş zaman kişilerin turizm olayına katılmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Turizm olayına katılma süresi içinde, zorunlu etkinlikler dışında kalan zaman dilimiyle ilgilidir (Hazar, 2003).

2.1.9. Türkiye ve Dünyada Boş Zaman Kullanım Şekilleri

ABD'de; bir takım kuruluşlar boş zamanları değerlendirme amaçlı olarak faaliyet göstermektedirler. Bunlar; Federal hükümet, federe devlet, bölge yönetimleri, kent yönetimi, belediyeler ve okullardır olarak sayılabilir. Bu kuruluşlar; açık hava boş zaman faaliyet kaynaklarının direkt yönetimi, doğal kaynakların korunması ve ıslahı, boş zaman etkinliklerine insanları teşvik etme ve maddi destek sağlama, boş zamanların değerlendirilmesine eğitimler ve bu eğitimi verenleri memnun etmek, kırsal kesimde ve tüm ülkede turizm açısından da gelişimi sağlamak amacıyla çalışırlar. Bu konuda taban birim belediyeler olarak gösterilebilir, daha çok faaliyetler için tesisler hazırlarlar. Gönüllü kuruluşlardır. Çalışanlar gönüllülük esaslı görev alırlar. Özel kuruluşlar, dernekler, kulüpler üyeleri için boş zaman etkinliklerini hizmete sunarlar. Mesleki kuruluşlar, ticari kuruluşlar; daha çok eğlenceye yönelik boş zaman aktivitelerine yer verirler (Zorba, 2004).

İngiltere'de; 18. Yy itibari ile parklar ve kamu eğlenceleri hususunda iyi gelişim göstermiştir. 1870'li yıllarda kiliseler kriket ve futbol kulüplerine destek ve imkan sağlamışlardır. Futbolu insanları günahlardan ve zararlı olabilecek alışkanlıklardan kurtaran bir etken olarak nitelendirmişlerdir. 1918'de Eğitim Yasası ile yöresel eğitim kuruluşları, kamplar, fiziksel öğretim merkezleri, oyun alanlarının sağlanması kabul edilmiş ve "Ulusal Oyun Alanları Örgütü" spor ve açık hava boş zaman etkinliklerini

bütün ÷lkeye yaymak için 1925 yılında kurmuşlardır. 1964’de ulusal boş zaman değerlendirme merkezi olarak Kristal Sarayı Londra’da faaliyetlerine başlamıştır. 1965’de hükümet Spor Heyeti’ni oluşturmuştur. Bu kuruluş, spor ve antrenörlüğün gelişim göstermesi, imkânların plânlanması, araştırma ve istatistik, uluslararası sportif konularda çalışması için oluşturulmuştur. Rekreasyon alanlarında, spor ve rekreasyon, kapalı ve açık alanda faaliyet göstermesi için sınıf ayrımı yapılmıştır (Zorba, 2004).

Rusya’da; Boş zamanları değerlendirme konusu ekonomik plânlamalar ve toplumsal yönetimleri himayesine alan bir ÷lkedir. 1920 yılından itibaren her yaş düzeyindeki bireyler için boş zaman imkânları sağlanmış ve 7-25 yaş arasında olan çocuklar ve gençlerin bütün faaliyetleri devletin kontrolü altında gerçekleşmiştir. 1930 yılında sosyal plânlamaya parklar, oyun alanları, spor alanları, konut oyun alanları, kamplar ve kapalı merkezler dahil edilmiştir. iyatro, opera, bale, konser gibi kültürel faaliyetlere devlet eliyle yer verilmekteydi. Esas önem verilen konu is spor olmuştur. Fiziksel öğretim, bütün öğrenciler zorunlu ve diğer derslerle aynı seviyede tutulduğu söylenmiştir. Federal devletlerarası bir çok alanda yıl boyunca süren şenlikler ve spor organizasyonları düzenlenmekteydi (Zorba, 2004).

Japonya’da; boş zamanlar ve değerlendirilmesi, geleneksel olarak ev, din, özel kulüpler ve ulusal şenlikler yoluyla sağlanmaktadır. 2. Dünya savaşı sırasında örgütlü boş zaman değerlendirme hareketine önem verilmiştir. 1932 olimpiik oyunlardan sonra “Ulusal Boş Zaman Değerlendirme Kurumu” açılmış ve bu kurum, boş zaman değerlendirme imkânlarını geliştirmeye, park programını hazırlamaya, lider yetiştirmeye ve yayınlar yapılmasına çalışmıştır. 1961-64 Tokyo Olimpiyatları için özel yasa ve hazırlıklar yapılmış, yüzme, tenis, rugby ve beysbol çok popüler olmuştur. Ayrıca Japonlar bahçelerinden zevk alırlar. Ağaçlar, çiçekler, bitkiler onların çok sevdiği uğraş alanlarıdır. Güzellik sevgisi ve el sanatları, resim, heykel, tiyatro, porselen, oymacılık, metal işleri kültürel ilgiler arasındadır. Ayrıca Japonların Folk sanatı, dans, tiyatro, törenler, Sumo, Kendo ve Judo gibi geleneksel spor ve kültürel etkinlikleri mevcuttur (Zorba, 2004).

Almanya’da; özellikle gençler sporun her türünde oldukça etkindirler. Açık hava etkinlik ve sporları Almanların en büyük zevklerindenidir. Geleneksel olarak ormanların korunması, kamplar, hoteller, küçük oteller çok yaygındır. Birçok spor ve oyunlar

“takım” olarak yapılır ve tüm kış sporları, futbol, yüzme, eskrim çok yaygın spor türleridir. Almanlar aynı zamanda müzik ve dans seven bir millet olup, festival ve bayramlarda dans ve müzik ön plandadır. Gönüllü spor kulüpleri çok yaygın olup, her farklı spor, federal spor örgütüne bağlıdır. Bunun dışında sayısız federal devlet, bölgesel spor kuruluşları ve birlikleri vardır. Bunların çalışmaları, “Alman Spor Danışma Konseyince” (Deutscher Spor Beirat) geliştirilir. Çeşitli gençlik örgütlerinin merkezi bir birliği olan “Federal Gençlik Örgütü” (Federal Young Ring), birçok kültürel, toplumsal ve sportif nitelikte olmayan diğer boş zaman değerlendirme etkinliklerini geliştirmeye çalışır.

İskandinav ülkeleri (İsveç, Norveç, Finlandiya); jimnastik, açık hava sporları ve yüzme çok popüler sporlardır. Finlerde “sauna” ayrı bir kültür ve boş zaman etkinliğidir. İskandinav ülkelerinde folklor, müzik, edebiyat, sanat ve el sanatları büyük ilgi görmektedir (Zorba, 2004).

Türkiye’de; gelişmekte olan ülkelerde çalışma saatlerinin kısılmasına paralel olarak Türkiye’de de çalışma saatleri yeniden düzenlenmiştir. Artan boş zamanı değerlendirmede plânlar ve programlar maalesef yapılmamıştır. Bu zamanlar rastlantılarla, gereksiz oyalanmalarla ve eğlencelerle israf edilmiştir. Örneğin; Türk insanı her gece televizyonun karşısında saatlerce adeta kilitlenmiştir. Edilgenlik, yararsız ve pasif eylemlerle boş zamanı tüketmek gelişmekte olan ülkemizde geri kalmışlık sorunlarına yenilerinin eklenmesine yol açmıştır (Tel, 2007; Emir, 2012).

Türkiye’de boş zaman etkinliklerinin çeşitli toplum katmanlarına yayılmış şekliyle ve genellikle fazla olarak görünmesi, sorunun bir yönünü oluşturmaktadır. Sorunun ikinci yönü ise, boş zamana fazlaca sahip olan Türk insanının, bu boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri oluşturmaktadır. Burada, boş zamanların aktif ve etkin değerlendirmek suretiyle, aktif nüfusun topluma yararlılık derecesini yükseltmek, bir yandan da hem nüfusu pasiflikten kurtarıp aktif hale getirmek, hem de aktif nüfusun iş saatleri dışında karşılaşacağı can sıkıntısı ile savaşıma ve böylece kişisel ve toplumsal mutluluk hissini elde etmek gibi değerler önem kazanmaktadır (Tör, 1966).

Ülkemizde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü sportif organizasyonları organize etme ve yürütme üzere kurulmuş bir teşkilattır ve tüm ülkede örgütlenmiştir. Kendi içinde de ayrıca çeşitli birimler oluşturarak insanlarımızı aktif boş zaman geçirme

imkânlarını sunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı halk eğitim merkezi çeşitli, beceri kazandırma kursları tertiplemektedirler. Bu kurslara bayanların katılma oranı %90'larda görülmektedir. Okullar ve kolejlerde eğitimle beraber boş zamanların değerlendirilmesinde önemli görevler üstlenmiştir. Ülkemiz gençlerinin üzerinde yapılan araştırmalarda gençlerin büyük bir çoğunluğunun boş zamanlarını nasıl geçirdiklerini bilemediklerini ya da pasif etkinliklerle geçirdiklerini, ancak imkân olduğunda birçok aktif faaliyetlere katılmaya istekli olduklarını belirtmişlerdir. 1. Gençlik Şurası, gençlerin boş zaman faaliyeti ile ilgili olarak, pasif rekreatif etkinliklere yönelmelerine üç neden ileri sürmektedirler. Bunlar; ekonomik yetersizlik, organize olamama, boş zaman eğitimi eksikliği olarak belirtmişlerdir (DPT, 1990).

2.1.10. Boş Zaman Tutumu

“Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve motivasyona dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki, ön eğilimdir” (İnceoğlu, 2004; Türker, Özeltin ve Gülay, 2015).

Öğrencilerin boş zaman faaliyetlerine üniversite yıllarında başlaması ve bu alışkanlığı kazanması, öğrencilerin fiziksel sağlığını koruması ve akademik performanslarını üst seviyede tutması ile gelecek yıllarındaki boş zaman faaliyetleri ile ilgili tutum ve davranışlarını etkilemesi açısından çok büyük önem arz etmektedir (Gökçe, 2008; Binbaşoğlu ve Tuna, 2014).

Tutum da birçok psikolojik değişken gibi doğrudan gözlenip ölçülemeyen ancak varlığı sözel ve davranışsal belirtilerden anlaşılabilen bir değişkendir. Bu yönüyle davranışların tutumları içerdiği, bir başka deyişle tutumların davranışlara yön veren bir değişken olduğu sayıltısı tutumların ölçülmesinin önemini artırmaktadır. Tutumları ölçmenin olası davranışlar hakkında bir fikir vereceği varsayımı, davranışta istenilen yönde bir değişiklik yaratılmak istenildiğinde öncelikle tutumları değiştirme fikrine önem katmaktadır. Günümüze dek yapılmış tutum araştırmaları tutum ve davranış arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koyma açısından önem taşımaktadır. Tutumlarla davranışlar arasında bir ilişkinin olması, ölçülmesi güç olan bir davranışın ölçülmesini kolaylaştırmaktadır. Aynı şekilde belirli bir düzeyde bir tutum aynı yönde bir davranışın kestirilmesinde bir araç olabilmektedir. Bir objeye yönelik tutumun o

objeye ilişkin sadece bir davranışın değil, birden çok davranışın göstergesi olabilmesi de sosyal bilimciler ve eğitim bilimciler açısından önemlidir (Özmenteş, 2006; Ağduman, 2014).

Daha geniş ve kapsamlı bir tanım yapacak olursak İnceoğlu: Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2000; Akgül, 2011).

2.1.11. Boş Zaman Tutumunun Meydana Gelmesi ve Değişkenliği

Tutum kişiyi eyleme yönlendiren bir niteliğe sahiptir. Boş zaman tutumu ise; boş zamanın kendisine ve faaliyetlerine yönelik fikir, duygu ve davranış şekillerini tecrübe, duygu, anı ve bilgilerden harmanlanarak oluşan olumlu ya da olumsuz tepkilerdir veya eğilimlerdir (Teaff, 1975; Akgül, 2011).

Kentleşme sürecinde bireylerin tutumlarında ve davranışlarında oluşan değişimlerin bir çok çeşidi mevcuttur. Bunların içerisinde en önemlileri bireylerin şehirde kalış süresi ve gelir düzeyleridir. Göç yoluyla kent merkezlerine yerleşen kişilerin, şehirde kalış süreleri ve gelir düzeylerine paralel olarak çeşitli konulardaki tutum ve davranışlarında değişimler meydana gelmektedir (Ramsay, 2005; Akgül 2011).

Kişilerin boş zaman tutumlarının oluşumuna ve değişime uğramasına sebep diğer bir unsur ise değişmekte ve gelişmekte olan teknolojidir. Çoğunlukla, teknolojik gelişmeler kişiler ve toplumlar arası değişmelere sebebiyet vermektedir. Üretim, ulaşım ve iletişim araçlarında meydana gelen bu değişimler, kişilerin tutumlarına da etki etmektedir. Bu durum, kırsal veya kentsel bölgelerde yaşayan insanların tutumlarında da benzerliklere yol açmaktadır (Şerif ve Şerif, 1996; Akgül 2011).

2.1.1.12. Bilişsel Tutum (Zihinsel)

Bireyin çevresinde bir takım çevresel uyarıcılar vardır. Kişiler bu uyarıcılar hakkında doğrudan veya dolaylı olarak çeşitli bilgi, inanç veya tecrübeye sahip olabilirler. Buna istinaden, tutumların bilişsel öğeleri, insanların belirli bir tutum

nesnesine ilişkin bilgi, olgu ve inançlarının da dahil olduğu düşüncelerinden oluşur (Taylor, Peplau & Sears, 2007; Akgül, 2011).

Kişinin zihninde olan bilgiler gerçeği ne kadar yansıtırsa tutumlar da o derece kalıcı olabilmektedir. Bilgiler değiştikçe tutumlarda değişme gösterecektir.

2.1.13. Duyuşsal Tutum (Duygusal)

İnsanın herhangi etkileşime, etrafıyla ilgili olabilecek bütün uyarıcılara yani tutum öğelerine ilişkin duygu ve heyecanlarından, pozitif ve negatif değerlendirmelerinden oluşur (Taylor, Peplau & Sears, 2007; Akgül, 2011).

Gerçek bilgiler, insanlara herhangi bir tutum nesnesinin olumsuz olduğunu ifade etse de birey bu nesneden haz almaya devam edebilir ve hoşlandığı için olumlu düşünceleri süreklilik gösterebilir (İnceoğlu, 2000; Akgül, 2011).

Duyuşsal tutum kişinin herhangi bir nesneye karşı duygusal tepkileridir.

2.1.114. Davranışsal Tutum

İnsanların sözlü olarak ve fiziki olan hareket ve tavırlarından gözlemlenebilen, tutum öğesine karşı olumlu veya olumsuz davranma eğiliminden oluşur. Kişinin normları, alışkanlıkları, alt kültürlerin kişi üzerindeki etkisi, tutum konusunun bireyin hoşuna gidip-gitmeme durumları, kişi davranışı üzerinde etkiye sahiptir. Örneğin; spor yapmaya pozitif bakan (duyuşsal öğe) bir birey, spor salonuna kayıt yaptırarak, bu konuda olumlu bir davranış sergilerken; hareketsiz hayatın olumsuzluklarını ve zararlarını bildiği (bilişsel öğe) halde bu halden rahatsız olmayan biri spor yapmayabilir. Bu durumdan çıkarılabilecek sonuç, bu üç öğe aralarında sürekli iletişim durumundadırlar. Bundan ötürü, kişinin belirli bir yönde davranma eğilimi, bir tutum nesnesine karşı olan olumlu-olumsuz tavrı değiştiğinde farklılaşabilir (Akgül, 2011).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

REKREASYON

Latince “recreatio” kelimesinden gelen rekreasyon (recreation) kavramının bir çok farklı açıdan tanımı yapılabilmektedir. ‘İnsanların boş zamanlarında katıldığı aktiviteler/etkinlikler’ olarak tanımlanan rekreasyonun bu ifadesi yaygın gören bir yaklaşım olmakla birlikte, buradaki ‘aktivite’ nin bireyleri bir şekilde tatmin etmesi gerektiği de belirtilir (Torkildsen, 2005).

Boş zaman (leisure time) ve rekreasyon farklı anlamları içermektedirler. Rekreasyon, boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesidir. Kraus (2001) rekreasyonu, oyun ile boş zamanın bir araya gelmesi şeklinde tanımlamıştır.

Biraz daha açarsak, Martin vd. (1958) tarafından rekreasyon, bireysel ya da grup şeklinde yapılabilen, kişinin doğrudan doğruya kendi ilgi alanlarından oluşan, özgürlük ve zevk duygusu veren, ödül kazanma ya da gereklilik duygusunu içinde barındırmayan faaliyetlerdir şeklinde belirtilmiştir. Kraus ve Bates bu tanıma ek olarak, rekreasyonun boş zamanlarda gönüllü bir şekilde kendi bireysel zevki, tatmini ya da ihtiyaçları ölçüsünde katıldığı faaliyetler veya elde ettiği deneyimler olduğunu ileri sürerek, deneyim kazanmanın boş zaman değerlendirmedeki önemine değinmektedir (Torkildsen, 2005).

Karaküçük (2005) de rekreasyon kavramını kapsamlı bir şekilde şöyle tanımlamıştır: ‘insanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, kazanmak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde seçerek yaptığı etkinliklerdir.’ Bu ifadenin de diğerlerine eş değer bir anlam içerdiği görülmektedir.

Rekreasyonun, yeniden yaratma anlamındaki klâsik yaklaşımına göre; rekreasyon, kişiyi zorunlu iş ve faaliyetlerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak ifade edilmektedir (Kraus, 1985).

Bu tanıma göre birey, normal işi dışında ve farklı bir ortam içerisinde boş zamanını isteyerek katıldığı etkinliklerle değerlendirmek suretiyle, bu etkinliklerden kazandığı davranışlarla yenilenmektedir. İnsan hayatında süregelen tek düzelik ve rutin bir çalışma ortamının oluşturacağı sıkıntı, genel olarak rekreatif faaliyetlerle bir değişim, yenileşim ve ilginçlik meydana getirilerek giderilebilmektedir. Bireylerin günümüzde giderek karmaşık bir hâl alan hayatları için bu bir anlamda gereklilik olarak görülmektedir (Jenny, 1956).

Rekreasyon, insanların boş zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak etkinliklere katılımı olarak açıklanmaktadır (Senge, 1993).

Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir. Bu anlamda, rekreasyon bir yan üründür. Bireysel tatmin ve mutluluk toplum içindeki amaç ve hedeflerden sonra yapılan rekreasyon etkinlikleri bir yan ürün olarak değerlendirilmekte ve kişilerin psikolojik yapılarının, sosyal ve fiziksel bünyelerini, sağlıklarını vatandaşlık duygularını ve diğer insanlık kalitelerini geliştirici özellikler taşımalıdır. Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir. Rekreasyonel faaliyetlerin öncelikle ahlaki ve toplum kurallarına uygun olması en çok tasvip ve teşvik gören bir özelliğidir. Bu anlayışa göre kişi, boş zamanını akıllı ve yararlı olarak değerlendiriyordur. Ancak, bunun dışında, içki içerek, kumar oynayarak veya benzeri kişisel ve toplumsal yarar sağlamayan etkinliklerle de boş zamanları değerlendirme biçimlerine sıkça rastlanmaktadır. Bu davranış türüne “Atipik Boş Zaman Davranışları” denmektedir (İşgüden, 1980).

Rekreasyon etkinliklerinin ayrıca ilginç ve ilgiyi artırmak için başka yapay bir motivasyon gerektirmeyen, eğlenceli ve kişinin yaşamı boyunca da böyle devam eden, bedensel, ruhsal ve yaratıcılığı canlandıran, başarı kazanmaktan çok insanın kendi yararı için yapılan, enerji, gerginlik ve duyguların dışarı atılmasını, insanlar arasında iletişimi ve tepki vermeyi sağlayan, daha değişik meraklara ve uğraşılara yol açan, başkalarına ve çevreye zarar vermemeyi ve yararlı olmayı amaçlayan, sosyal hassasiyete ve paylaşmaya yol açan, yaşamı anlamlı ve güzel kılan, insanları belirsizlikten ve sorunlarından uzaklaştıran en büyük ödülü faaliyete bizzat katılımı gerçekleştirmek olan

ve tamamen gönüllü katılımı gerektiren bazı temel özelliklerinden bahsedilebilir (Şipal, 1987).

3.1. REKREASYONA DUYULAN İHTİYACIN NEDENLERİ/FAYDALARI

Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı yararlarından ileri gelmektedir. Fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik ve insanı mutlu etmesi kişisel yönden; Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması ise toplumsal açıdan rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (Erkan, 1975).

Rekreatif etkinlikler aktif ya da pasif, tek başına ya da grupla, genç-yaşlı, erkek kadın, kapalı veya açık alanlarda herhangi bir zamanda yapılabilecek etkinlikler olduğundan dolayı insanların dinlenme, eğlenme ve gelişmelerini sağlayan ve kapsam alanı sınırsız her bireye her zaman ve her yerde hitap edebilecek etkinliklerdir. Böylece, etkinliklere katılım yoluyla kişiler kendilerini ifade edebilme, gizli güçlerini ortaya çıkarma ve geliştirme, yaratıcılığını artırma ve beden ve ruh sağlığını koruma imkânına sahip olur. Bu sebeplerden dolayı boş zamanları değerlendirebilecekleri programlar ortaya koymak ülkemiz açısından da bir zorunluluktur (Tamer, 1998).

3.2. REKREASYON'UN SINIFLANDIRILMASI

Rekreasyon, Simmons (1975) tarafından, kent içi ve kırsal olarak sınıflandırılmaktadır. Ayrıca, kişinin etkinliklere katılım tarzlarına göre rekreasyon, Abadan (1961) tarafından sert veya yumuşak, Köknel (1993) tarafından, aktif veya pasif olarak gruplandırılmıştır. Yumuşak veya pasif faaliyetleri, TV izlemek, radyo dinlemek, sinema ve tiyatroya gitmek, spor karşılaşmaları seyretmek; sert veya aktif faaliyetleri ise, spor yapmak, şarkı söylemek, resim yapmak, seyahat etmek gibi faaliyetler oluşturmaktadır.

Buna göre rekreasyonu amaçlarına ve çeşitli kriterlere göre sınıflayabiliriz:

- a) Dinlenme amaçlı,
- b) Kültürel amaçlı,

- c) Toplumsal amaçlı,
- d) Sportif amaçlı,
- e) Turizm amaçlı,
- f) Sanatsal amaçlı (Tamer, 1998).

3.3. REKREASYONEL ETKİNLİKLERE KATILIMDA ETKEN OLAN FAKTÖRLER

Bireylerin rekreatif etkinliklere katılımlarında ve seçimlerinde etken olan birçok faktör bulunmaktadır.

Torkildsen (2005) bu faktörleri 3 başlık altında toplamıştır:

3.3.1. Kişisel Faktörler

Yaş, yaşam döngüsündeki konumu (çocuk, genç, yaşlı vb.), cinsiyet, medeni hal, hayat amacı ve beklentileri, yükümlülükler, boş zaman algısı, beceriklilik, tutumlar, ilgi alanları ve meşguliyet, beceri ve yetenek (fiziksel, sosyal ve entelektüel açıdan), kişilik ve kendine güven, içinde yaşadığı kültür, yetiştirilme tarzı gibi faktörlerdir.

3.3.2. Sosyal ve Durumsal Faktörler

Meslek, gelir, refah durumu, araba sahipliliği, harcanabilir gelir, ve hareketlilik, yeterli zaman, görevler ve zorunluluklar, ev ve sosyal çevre, arkadaş ortamı, sosyal konum, çevresel faktörler, nüfus faktörü, kültürel durum, eğitim, ulaşılabilirlik gibi faktörlerdir.

3.3.3. Fırsat Faktörü

Mevcut kaynakların uygunluğu, etkinliklerin çeşidi ve kalitesi, farkındalık, fırsatların algılanma şekli, rekreasyon servisleri, ulaşılabilirlik ve yer seçimi, aktivite seçimi, ulaşım şekli, fiyatlar, faaliyetlerin yönetim biçimi ve politikaları, pazarlama, programlama, organizasyon ve liderlik, sosyal erişim, devlet politikaları gibi faktörlerdir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL METOT

4.1. ÇALIŞMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM GRUBU

Yapılan çalışmanın evrenini; 2015-2016 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenim gören öğrenciler; fen bilimleri, sağlık bilimleri, sosyal bilimler ve eğitim bilimleri olarak gruplandırılmıştır. Güzel Sanatlar Fakültesi, Turizm Fakültesi, Fen-Edebiyat, Hukuk Fakültesi ve İletişim Fakültesi öğrencileri sosyal bilimler alanını, Eczacılık, Spor Bilimleri ve Hemşirelik fakülteleri sağlık bilimleri alanını, İktisat ve Mühendislik fakülteleri fen bilimleri alanını, Eğitim Fakültesi ise eğitim bilimleri alanını oluşturmaktadır.

Örneklem grubu ise, rastgele örneklem yöntemine göre belirlenmiş olup, 25.307 lisans öğrencisinin bulunduğu Atatürk Üniversitesi'nin 11 farklı fakültesinden oluşacak şekilde, 409' u kadın, 341' i erkek olmak üzere toplam 750 kişiden oluşmaktadır.

4.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Yapılan tez çalışmasının veri toplama aracı üç bölümden oluşan bir ölçek formudur. Ölçeklerin uygulanacağı fakülteler için Sosyal Bilimler Enstitüsü aracılığı ile Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünden gerekli izinler alınmıştır. 25 Nisan 2016 ve 15 Mayıs 2016 tarihleri arasında fakültelere gidilip; fakültelerin kafeterya veya ders başlangıç-bitişleri esnasında öğrencilere gerekli açıklamalar yapılarak ölçeklerin doldurulması sağlanmıştır. Her bir kişi için ölçek doldurma süresi ortalama 4 dakikadır.

Anket formunun ilk bölümünü: katılımcıların demografik bilgilerinin sorulduğu demografik özelliklerle beraber katılımcılara; boş zamanın kısa tanımının da yer aldığı 3 sorudan oluşan, boş zamanlarını hangi tür etkinlikler yaparak geçirdikleri, bu etkinliklere hangi sıklıkla katıldıkları ve etkinliklerin derslerini nasıl etkilediğinin sorulduğu kısım oluşturmaktadır.

İkinci bölüm ise; 1982 yılında Ragheb ve Beard tarafından geliştirilmiş olan “Boş Zaman Tutum Ölçeği” 2010 yılında Akgül ve Gürbüz tarafından Türkçe geçerlik ve

güvenirlilik çalışması yapılmıştır. 5'li Likert tipinden oluşan ölçeğin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizi olarak Cronbach's Alpha ve Madde Analizi kullanılırken, geçerlik analizi olarak Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha değerleri; Bilişsel .81, Duyuşsal .92 ve Davranışsal .91'dir. Ölçeğin toplam iç tutarlılık kat sayısı ise .91'dir. Araştırmacının elde ettiği alt boyut Cronbach Alpha değerleri ise; Bilişsel .90, Duyuşsal .89 ve Davranışsal .87'dir. Araştırmacının elde ettiği Boş Zaman Tutum Ölçeği toplam iç tutarlılık kat sayısı ise .94'dür.

Anketin son bölümünü ise 1997 yılında Alexandris ve Carrol tarafından geliştirilen "Boş Zaman Engelleri" ölçeğinin 2007 yılında geçerlik ve güvenirlik çalışması Karaküçük ve Gürbüz tarafından yapılan ve daha sonra Gürbüz, Öncü ve Emir (2012) tarafından revize edilen, 18 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan, 4'lü Likert tipinin kullanıldığı (Leisure Constraints Questionnaire) ölçek kullanılmıştır. Birey Psikolojisi, Bilgi Eksikliği, Tesis, Arkadaş Eksikliği, Zaman ve İlgi Eksikliği alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik analizi olarak Cronbach's Alpha kullanılırken; Birey Psikolojisi .77, Bilgi Eksikliği .86, Tesis .80, Arkadaş Eksikliği .81, Zaman .65 ve İlgi Eksikliği .76 alt boyut kat sayılarını oluşturmaktadır. Ölçeğin toplam iç tutarlılık kat sayısı ise .85 'dir. Araştırmacının elde ettiği alt boyut Cronbach Alpha değerleri ise; Birey Psikolojisi .69, Bilgi Eksikliği .78, Tesis .74, Arkadaş Eksikliği .75, Zaman .51 ve İlgi Eksikliği .64'tür. Araştırmacının elde ettiği verilere göre Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin toplam iç tutarlılık kat sayısı ise .81'dir.

4.3. İSTATİSTİK ANALİZİ

Uygulanan anket verileri, IBM SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 20.0 yazılım programı ile elektronik ortamda çeşitli istatistiksel analizler uygulanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri frekans analizi yapılarak saptanmıştır. Uygulanan anket çalışmalarının normal dağılıma uygun olup-olmadığını öğrenmek amacıyla normallik testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Kategorik değişkenler (cinsiyet, bölüm, aktivite türü, aylık gelir, yaşanılan yer) arasındaki ilişkiyi incelemek için Chi-Square testi; cinsiyet değişkenine göre, boş zaman tutum ölçeği alt boyut puanları ve toplam puanı, boş zaman engelleri ölçeği alt

boyut puanları ve toplam puanı arasındaki farkı bulabilmek için parametrik testlerden olan Independent Samples t-Testi yapılmıştır.

Boş zaman tutum ölçeği ve boş zaman engelleri ölçeği alt boyut puanları ve toplam puanına göre cinsiyet, aylık gelir, fakülte (alan), aktivitelerin derslere etkisi, tercih edilen aktivite türü ve aktivitelere katılım sıklığı maddelerinin aralarındaki karşılaştırmaları yapmak için One-Way ANOVA testi yapılmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için ise LSD testi uygulanmıştır.

Katılımcıların, boş zaman engelleri alt boyut puanları ve toplam puanı; boş zaman tutum ölçeği alt boyut puanları ve toplam puanı arasındaki ilişkinin saptanması ve iki ölçeğin birbirleriyle olan ilişkisinin de saptanması için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizlerin istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ (*) ve $p<0.01$ (**) olarak alınmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

5.1. BULGULAR

Tablo 5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	n	%
Kadın	409	54.5
Erkek	341	45.5
Yaşadığı yerleşim birimi		
Köy	85	11.3
İlçe	201	26.8
Şehir	464	61.9
Başarıya etkisi		
Olumlu	304	40.5
Olumsuz	93	12.4
Etkilemiyor	353	47.1
Alan		
Sosyal Bilimler	305	40.7
Sağlık Bilimleri	188	25.1
Fen Bilimleri	150	50.0
Eğitim Bilimleri	14.3	14.3
Fakülte		
Mühendislik	97	12.9
Güzel Sanatlar	72	9.6
Hukuk	61	8.1
Eğitim	107	14.3
İletişim	49	6.5
Turizm	73	9.7
Fen Edebiyat	50	6.7
Eczacılık	71	9.5
İktisat	53	7.1
Spor Bilimleri	68	9.1
Sağlık Bilimleri	49	6.5
Etkinlik türü		
Sportif	169	22.5
Sosyal	393	52.4
Kültürel/sanatsal	124	16.5
Diğer	64	8.5
Katılım sıklığı		
Ayda 1-2 kez	260	34.7
Ayda 3-4 kez	189	25.2
Ayda 5-6 kez	125	16.7
Ayda 7 ve üzeri	176	23.5
Gelir düzeyi		
0-1300 TL	132	17.6
1301-2500 TL	304	40.5
2500+ TL	314	41.9
Toplam	750	100.0

Tablo 5.1'e bakıldığında katılımcıların cinsiyet dağılımları incelendiğinde; %54.5'inin kadın, %45.5'inin erkek; yaşadığı yer olarak %11.3'ünün köyde, %26.8'inin ilçede ve %61.9'unun şehir merkezinde yaşadığı görülmektedir. Katılımcılara sorulan boş zaman etkinliklerinin dersi nasıl etkilediği sorusuna ise; %40.5'nin olumlu olduğunu düşünürken, %12.4'ü olumsuz ve %47.1'nin de derslerini etkilemediği belirtmişlerdir. Katılımcıların %12.9'u Mühendislik Fakültesi, %9.6'sı Güzel Sanatlar Fakültesi, %8.1'i Hukuk Fakültesi, %14.3'ü Eğitim Fakültesi, %6.5'i İletişim Fakültesi, %9.7'si Turizm Fakültesi, %6.7'si Fen Edebiyat Fakültesi, %9.5'i Eczacılık Fakültesi, %7.1'i İktisat Fakültesi, %9.1'i Spor Bilimleri Fakültesi ve %6.5'i Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin yapmış oldukları boş zaman etkinlikleri dört alan olarak belirtilmiş ve; %22.5'inin sportif, %52.4'ünün sosyal, %16.5'inin kültürel-sanatsal ve %8.5'inin diğer etkinlikleri yaptığı gözlemlenmiştir. Yapılan etkinliklere katılım sıklığına bakıldığında ise; %34.7'si ayda 1-2 kez, %25.2'si ayda 3-4 kez, %16.7'si ayda 5-6 kez ve %23.5'inin ayda 7 ve üzerinde katılım gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin aileleri veya kendi aylık gelir seviyelerine bakıldığında %17.6'sının 1300 TL ve altında, %40.5'inin 1301 TL ile 2500 TL arasında ve %41.9'unun 2500 TL ve üzerinde aylık gelire sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 5.2. Katılımcıların tercih ettiği aktivite türünün cinsiyet değişkenine göre incelenmesi (Chi-Square Testi)

Cinsiyet	Aktivite Türü				Toplam	p
		Sportif	Sosyal	Sanatsal/Kültürel	Diğer	
Kadın	N	42	262	72	33	409
	%	10.3	64.1	17.6	8.1	100.0
Erkek	N	127	131	52	31	341
	%	37.2	38.4	15.2	9.1	100.0
Toplam	N	169	393	124	64	750
	%	22.5	52.4	16.5	8.5	100.0

*(p<0.01)

Tablo 5.2 incelendiğinde katılımcıların tercih ettikleri aktivite türünün cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir (p<0.01). Buna göre; sportif aktivitelere erkeklerin %37.2'si katılırken, kadınların ise %10.3'ü, sosyal aktivitelere kadınların % 64.1' i katılırken, erkeklerin ise %38.4' ü,

sanatsal ve kültürel aktivitelere kadınların %17.6' sını katılırken, erkeklerin %15.2'si, diğer aktivite türlerini ise kadınların %8.1' i tercih ederken erkeklerin %9.1'inin tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 5.3. Katılımcıların aktivitelere katılım sıklığının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi (Chi-Square Testi)

Cinsiyet	Katılım Sıklığı				Toplam	p
		Ayda 1-2	Ayda 3-4	Ayda 5-6	Ayda 7+	
Kadın	N	163	122	60	64	409
	%	39.9	29.8	14.7	15.6	100.0
Erkek	N	97	67	65	112	341
	%	28.4	19.6	19.1	32.8	100.0
Toplam	N	260	189	125	176	750
	%	37.7	25.2	16.7	23.5	100.0

*(p<0.01)

Tablo 5.3 incelendiğinde katılımcıların aktivitelere katılım sıklığının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi sonucunda aralarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir (p<0.01). Buna göre; kadınların %39.9'u erkeklerin ise %28.4' ü ayda 1-2 kez; kadınların %29.8' i erkeklerin ise %19.6' sını ayda 3-4 kez; kadınların %14.7'si erkeklerin ise %19.1' i ayda 5-6 kez, kadınların %15.6' sını erkeklerin ise %32.8' i ayda 7 kez ve üzerinde aktivitelere katılım sağladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 5.4. Katılımcıların boş zaman engelleri ölçeğinin toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması t-Testi

	Cinsiyet	n	X	ss	t	p
Birey Psikolojisi	Kadın	409	2.69	.61	2.47	.013
	Erkek	341	2.58	.67		
Bilgi Eksikliği	Kadın	409	2.92	.65	1.65	.098
	Erkek	341	2.84	.72		
Tesis	Kadın	409	3.06	.60	-2.41	.016
	Erkek	341	3.17	.65		
Arkadaş Eksikliği	Kadın	409	2.76	.69	1.66	.096
	Erkek	341	2.68	.71		
Zaman	Kadın	409	2.88	.52	1.16	.245
	Erkek	341	2.83	.63		
İlgi Eksikliği	Kadın	409	2.62	.65	.38	.697
	Erkek	341	2.60	.72		
Toplam	Kadın	409	2.82	.37	1.37	.169
	Erkek	341	2.78	.43		

Katılımcıların boş zaman engelleri ölçeğinin toplam ve alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına bakıldığında; bilgi eksikliği $p=0.098$, arkadaş eksikliği $p=0.096$, zaman $p=0.245$, ilgi eksikliği $p=0.697$ alt boyutlarında anlamlı farklılıklara rastlanmazken ($p>0.05$); birey psikolojisi alt boyutunda kadınlar lehine ($X=2.69$), tesis alt boyutunda ise erkekler lehine ($X=3.17$) anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Tablo 5.5. Boş zaman tutum ölçeği toplam puanı ve alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-Testi sonuçları.

	Cinsiyet	n	X	ss	t	p
Bilişsel	Kadın	409	3.98	.65	1.49	.13
	Erkek	341	3.90	.73		
Duyuşsal	Kadın	409	3.86	.63	.50	.61
	Erkek	341	3.84	.71		
Davranışsal	Kadın	409	3.49	.68	-1.43	.15
	Erkek	341	3.57	.77		
Toplam	Kadın	409	3.78	.57	.18	.85
	Erkek	341	3.77	.64		

($p>0.05$)

Tablo 5.5 incelendiğinde boş zaman tutum ölçeğinin toplam puanı ve alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre incelenmesi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 5.6. Boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam puanının yerleşim birimine göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA)

	Yerleşim	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Birey Psikolojisi	A-Köy	85	2.62	.59	2/747	.16	.84	-
	B-İlçe	201	2.66	.70				
	C-İl	464	2.63	.62				
Bilgi Eksikliği	A-Köy	85	2.96	.60	2/747	3.33	.03*	B>C
	B-İlçe	201	2.97	.66				
	C-İl	464	2.83	.71				
Tesis	A-Köy	85	3.11	.61	2/747	.15	.85	-
	B-İlçe	201	3.13	.59				
	C-İl	464	3.10	.64				
Arkadaş Eksikliği	A-Köy	85	2.72	.66	2/747	.16	.85	-
	B-İlçe	201	2.75	.68				
	C-İl	464	2.71	.72				
Zaman	A-Köy	85	2.90	.58	2/747	.48	.61	-
	B-İlçe	201	2.88	.60				
	C-İl	464	2.84	.56				
İlgi Eksikliği	A-Köy	85	2.65	.62	2/747	.13	.87	-
	B-İlçe	201	2.61	.69				
	C-İl	464	2.61	.69				
Toplam	A-Köy	85	2.83	.33	2/747	.98	.37	-
	B-İlçe	201	2.83	.39				
	C-İl	464	2.79	.42				

*(p<0.05)

Tablo 5.6 incelendiğinde boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanının yerleşim birimine göre dağılımına bakıldığında bilgi eksikliği alt boyutunda .03 değerinde anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir (p<0.05).

Tablo 5.7. Boş zaman tutum ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam puanının yerleşim birimine göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi)

	Yerleşim	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Bilişsel	A-Köy	85	3.91	.60	2/747	.10	.90	-
	B-İlçe	201	3.95	.78				
	C-İl	464	3.94	.66				
Duyuşsal	A-Köy	85	3.73	.59	2/747	1.67	.18	-
	B-İlçe	201	3.85	.76				
	C-İl	464	3.87	.64				
Davranışsal	A-Köy	85	3.41	.64	2/747	1.52	.21	-
	B-İlçe	201	3.57	.75				
	C-İl	464	3.53	.72				
Toplam	A-Köy	85	3.68	.51	2/747	1.08	.33	-
	B-İlçe	201	3.79	.67				
	C-İl	464	3.78	.59				

(p>0.05)

Tablo 5.7 incelendiğinde boş zaman tutum ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının yerleşim birimine göre karşılaştırmasına bakıldığında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 5.8. Boş zaman engelleri ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının aylık gelire göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).

	Aylık gelir	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Birey Psikolojisi	A-1300 ve altı	132	2.72	.65	2/747	1.67	.18	-
	B-1301-2500	304	2.65	.65				
	C-2501 ve üstü	314	2.60	.62				
Bilgi Eksikliği	A-1300 ve altı	132	3.01	.66	2/747	3.32	.03*	A>C
	B-1301-2500	304	2.89	.71				
	C-2501 ve üstü	314	2.83	.66				
Tesis	A-1300 ve altı	132	3.14	.61	2/747	.21	.81	-
	B-1301-2500	304	3.11	.59				
	C-2501 ve üstü	314	3.10	.65				
Arkadaş Eksikliği	A-1300 ve altı	132	2.81	.73	2/747	1.32	.26	-
	B-1301-2500	304	2.69	.68				
	C-2501 ve üstü	314	2.72	.70				
Zaman	A-1300 ve altı	132	2.83	.59	2/747	.49	.60	-
	B-1301-2500	304	2.85	.55				
	C-2501 ve üstü	314	2.88	.58				
İlgi Eksikliği	A-1300 ve altı	132	2.63	.68	2/747	.16	.84	-
	B-1301-2500	304	2.60	.67				
	C-2501 ve üstü	314	2.62	.69				
Toplam	A-1300 ve altı	132	2.86	.40	2/747	1.34	.26	-
	B-1301-2500	304	2.80	.39				
	C-2501 ve üstü	314	2.79	.41				

*($p<0.05$)

Analiz sonuçlarına göre, boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyut puanları ve toplam puanının katılımcıların aylık geliri ile karşılaştırılması sonucunda; birey psikolojisi (.18), tesis (.81), arkadaş eksikliği (.26), zaman (.60), ilgi eksikliği (.84) alt boyutlarında ve toplam puanda (.26) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmazken ($p>0.05$), bilgi eksikliği alt boyutunda (.03) $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir.

Tablo 5.9. Boş zaman tutum ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının aylık gelire göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).

	Aylık gelir	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Bilişsel	A-1300 ve altı	132	3.98	.67				
	B-1301-2500	304	3.96	.70	2/747	.47	.62	-
	C-2501 ve üstü	314	3.91	.69				
Duyuşsal	A-1300 ve altı	132	3.81	.68				
	B-1301-2500	304	3.88	.69	2/747	.44	.64	-
	C-2501 ve üstü	314	3.84	.64				
Davranışsal	A-1300 ve altı	132	3.58	.73				
	B-1301-2500	304	3.51	.76	2/747	.42	.65	-
	C-2501 ve üstü	314	3.53	.68				
Toplam	A-1300 ve altı	132	3.79	.60				
	B-1301-2500	304	3.78	.64	2/747	.11	.89	-
	C-2501 ve üstü	314	3.76	.57				

(p>0.05)

Tablo 5.9’da boş zaman tutum ölçeğinin alt boyut puanları ve toplam puanının, katılımcıların aylık geliri ile karşılaştırılmasına bakıldığında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (p>0.05).

Tablo 5.10. Boş zaman engelleri ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının yapılan aktivite türüne göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).

	Aktivite Türü	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Birey Psikolojisi	A-Sportif	169	2.53	.68				
	B-Sosyal	393	2.66	.59	3/746	2.37	.06	-
	C-Kültürel/Sanatsal	124	2.71	.68				
	D-Diğer	64	2.67	.66				
Bilgi Eksikliği	A-Sportif	169	2.84	.73				
	B-Sosyal	393	2.90	.66	3/746	.63	.59	
	C-Kültürel/Sanatsal	124	2.86	.69				
	D-Diğer	64	2.96	.73				
Tesis	A-Sportif	169	3.20	.66				
	B-Sosyal	393	3.11	.57	3/746	2.28	.07	-
	C-Kültürel/Sanatsal	124	3.01	.69				
	D-Diğer	64	3.07	.69				
Arkadaş Eksikliği	A-Sportif	169	2.64	.76				
	B-Sosyal	393	2.79	.67	3/746	2.46	.06	-
	C-Kültürel/Sanatsal	124	2.66	.72				
	D-Diğer	64	2.65	.66				
Zaman	A-Sportif	169	2.85	.60				
	B-Sosyal	393	2.86	.53	3/746	2.99	.03*	D<B, D<C
	C-Kültürel/Sanatsal	124	2.96	.59				
	D-Diğer	64	2.69	.66				

Tablo 5.10. (Devamı)

İlgi Eksikliği	A-Sportif	169	2.54	.76	3/746	1.64	.17
	B-Sosyal	393	2.62	.64			
	C-Kültürel/Sanatsal	124	2.64	.65			
	D-Diğer	64	2.75	.72			
Toplam	A-Sportif	169	2.76	.44	3/746	.80	.49
	B-Sosyal	393	2.82	.37			
	C-Kültürel/Sanatsal	124	2.81	.42			
	D-Diğer	64	2.80	.43			

*(p<0.05)

Tablo 5.10'da boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyut puanları ve toplam puanının katılımcıların tercih ettikleri etkinlik türüne göre incelenmesi, yapılan tek faktörlü ANOVA sonucunda; bilgi eksikliği .59, ilgi eksikliği .17, birey psikolojisi .06, tesis .07, arkadaş eksikliği .06 ve toplam puanda .49 değerinde (p>0.05) anlamlı farklılığa rastlanmazken; zaman .03 alt boyutlarında p<0.05 değerinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.11. Boş zaman tutum ölçeği alt boyutlarının ve toplam puanının yapılan aktivite türüne göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA Testi).

	Aktivite Türü	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Bilişsel	A-Sportif	169	3.91	.78	3/746	1.23	.29	-
	B-Sosyal	393	3.97	.64				
	C-Kültürel/Sanatsal	124	3.97	.69				
	D-Diğer	64	3.81	.73				
Duyuşsal	A-Sportif	169	3.87	.75	3/746	2.06	.10	-
	B-Sosyal	393	3.87	.62				
	C-Kültürel/Sanatsal	124	3.88	.67				
	D-Diğer	64	3.65	.72				
Davranışsal	A-Sportif	169	3.57	.82	3/746	.89	.44	-
	B-Sosyal	393	3.52	.66				
	C-Kültürel/Sanatsal	124	3.57	.70				
	D-Diğer	64	3.41	.83				
Toplam	A-Sportif	169	3.78	.71	3/746	1.50	.21	-
	B-Sosyal	393	3.79	.55				
	C-Kültürel/Sanatsal	124	3.81	.57				
	D-Diğer	64	3.62	.67				

(p>0.05)

Tablo 5.11'e göre boş zaman tutum ölçeğinin alt boyut puanları ve toplam puanının katılımcıların tercih ettikleri etkinlik türüne göre incelenmesi sonucunda yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (p>0.05).

Tablo 5.12. Boş zaman engeller ölçeği alt boyutlarının toplam puanının aktivitelere katılım sıklığına göre karşılaştırılması (One-Way ANOVA)

	Katılım Sıklığı	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Birey Psikolojisi	A-Ayda 1-2 kez	260	2.69	.61	3/746	2.22	.08	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	2.60	.63				
	C-Ayda 5-6 kez	125	2.71	.60				
	D-Ayda 7+ kez	176	2.56	.70				
Bilgi Eksikliği	A-Ayda 1-2 kez	260	2.93	.62	3/746	.97	.40	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	2.84	.73				
	C-Ayda 5-6 kez	125	2.91	.65				
	D-Ayda 7+ kez	176	2.85	.75				
Tesis	A-Ayda 1-2 kez	260	3.15	.58	3/746	1.25	.29	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	3.08	.67				
	C-Ayda 5-6 kez	125	3.16	.59				
	D-Ayda 7+ kez	176	3.05	.65				
Arkadaş Eksikliği	A-Ayda 1-2 kez	260	2.77	.71	3/746	1.02	.38	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	2.74	.72				
	C-Ayda 5-6 kez	125	2.65	.63				
	D-Ayda 7+ kez	176	2.69	.72				
Zaman	A-Ayda 1-2 kez	260	2.88	.50	3/746	1.63	.17	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	2.88	.56				
	C-Ayda 5-6 kez	125	2.89	.60				
	D-Ayda 7+ kez	176	2.77	.66				
İlgi Eksikliği	A-Ayda 1-2 kez	260	2.66	.66	3/746	.53	.65	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	2.58	.71				
	C-Ayda 5-6 kez	125	2.60	.63				
	D-Ayda 7+ kez	176	2.60	.71				
Toplam	A-Ayda 1-2 kez	260	2.85	.38	3/746	2.16	.09	
	B-Ayda 3-4 kez	189	2.78	.41				
	C-Ayda 5-6 kez	125	2.82	.36				
	D-Ayda 7+ kez	176	2.75	.44				

*(p<0.05)

Tablo 5.12 incelendiğinde boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyut puanları ve toplam puanının katılımcıların aktivitelere katılım sıklığına göre yapılan ANOVA testi sonuçlarında; bilgi eksikliği .40, tesis .29, arkadaş eksikliği .38, zaman .17, ilgi eksikliği .65, birey psikolojisi .08 ve toplam puanda .09 alt boyutlarında $p>0.05$ değerinde anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 5.13. Boş zaman tutum ölçeği alt boyutlarının toplam puanının aktivitelere katılım sıklığına göre karşılaştırılması One-Way ANOVA testi

	Katılım Sıklığı	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Bilişsel	A-Ayda 1-2 kez	260	3.87	.72	3/746	1.57	.19	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	3.96	.67				
	C-Ayda 5-6 kez	125	4.02	.59				
	D-Ayda 7+ kez	176	3.97	.73				
Duyuşsal	A-Ayda 1-2 kez	260	3.77	.65	3/746	2.14	.09	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	3.90	.66				
	C-Ayda 5-6 kez	125	3.91	.58				
	D-Ayda 7+ kez	176	3.89	.75				
Davranışsal	A-Ayda 1-2 kez	260	3.48	.70	3/746	2.85	.03*	D>A, D>B
	B-Ayda 3-4 kez	189	3.46	.71				
	C-Ayda 5-6 kez	125	3.53	.67				
	D-Ayda 7+ kez	176	3.66	.79				
Toplam	A-Ayda 1-2 kez	260	3.71	.58	3/746	1.99	.11	-
	B-Ayda 3-4 kez	189	3.77	.60				
	C-Ayda 5-6 kez	125	3.82	.51				
	D-Ayda 7+ kez	176	3.84	.68				

(p<0.05)

Tablo 5.13 incelendiğinde boş zaman tutum ölçeğinin alt boyut puanları ve toplam puanının katılımcıların aktivitelere katılım sıklığına göre yapılan ANOVA testi sonuçlarında; bilişsel .19, duyuşsal .09 ve toplam puan .11 $p>0.05$ değerinde anlamlı farklılık bulunmazken; davranışsal .03 alt boyutunda ayda 7 ve üzerinde aktiviteye katılım sıklığı gösteren bireyler lehine $p<0.05$ değerinde anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir.

Tablo 5.14. Boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam puanının katılımcıların eğitim gördükleri alana göre hesaplanması One-Way ANOVA testi

	Eğitim Alanı	n	X	ss	sd	F	p	Fark
Birey Psikolojisi	A-Sosyal Bilimler	305	2.66	.65	3/746	.30	.82	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	2.63	.62				
	C-Fen Bilimleri	150	2.60	.63				
	D-Eğitim Bilimleri	107	2.65	.65				
Bilgi Eksikliği	A-Sosyal Bilimler	305	2.95	.65	3/746	2.09	.10	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	2.83	.72				
	C-Fen Bilimleri	150	2.80	.71				
	D-Eğitim Bilimleri	107	2.91	.68				
Tesis	A-Sosyal Bilimler	305	3.16	.61	3/746	1.61	.18	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	3.11	.61				
	C-Fen Bilimleri	150	3.03	.67				
	D-Eğitim Bilimleri	107	3.09	.61				
Arkadaş Eksikliği	A-Sosyal Bilimler	305	2.68	.71	3/746	1.27	.28	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	2.72	.69				
	C-Fen Bilimleri	150	2.73	.71				
	D-Eğitim Bilimleri	107	2.84	.70				
Zaman	A-Sosyal Bilimler	305	2.84	.62	3/746	2.54	.05*	A<D, B<D, C<D
	B-Sağlık Bilimleri	188	2.84	.53				
	C-Fen Bilimleri	150	2.82	.59				
	D-Eğitim Bilimleri	107	3.00	.47				
İlgi Eksikliği	A-Sosyal Bilimler	305	2.58	.68	3/746	3.32	.01*	A<D, B<D, C<D
	B-Sağlık Bilimleri	188	2.59	.70				
	C-Fen Bilimleri	150	2.57	.66				
	D-Eğitim Bilimleri	107	2.81	.64				
Toplam	A-Sosyal Bilimler	305	2.81	.38	3/746	1.05	.09	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	2.79	.41				
	C-Fen Bilimleri	150	2.76	.43				
	D-Eğitim Bilimleri	107	2.88	.40				

*(p<0.05)

Tablo 5.14'te boş zaman engelleri ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam puanının katılımcıların eğitim gördükleri alana göre yapılan ANOVA analizi sonucunda; alt boyutlardan, birey psikolojisi .82, bilgi eksikliği .10, tesis .18 ve arkadaş eksikliği .28 ve toplam puanda anlamlı farklılığa rastlanmazken; zaman .05 ve ilgi eksikliği .01 $p<0.05$ değerinde anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir.

Tablo 5.15. Boş zaman tutum ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam puanının katılımcıların eğitim gördükleri alana göre hesaplanması One-Way ANOVA testi

	Eğitim Alanı	n	X	ss	Sd	F	p	Fark
Bilişsel	A-Sosyal Bilimler	305	3.93	.70	3/746	1.05	.37	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	3.98	.73				
	C-Fen Bilimleri	150	3.88	.67				
	D-Eğitim Bilimleri	107	4.02	.59				
Duyuşsal	A-Sosyal Bilimler	305	3.82	.68	3/746	1.49	.21	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	3.85	.73				
	C-Fen Bilimleri	150	3.82	.66				
	D-Eğitim Bilimleri	107	3.97	.52				
Davranışsal	A-Sosyal Bilimler	305	3.45	.74	3/746	3.06	.02*	A<B, A<D
	B-Sağlık Bilimleri	188	3.59	.79				
	C-Fen Bilimleri	150	3.52	.67				
	D-Eğitim Bilimleri	107	3.67	.57				
Toplam	A-Sosyal Bilimler	305	3.73	.62	3/746	2.07	.10	-
	B-Sağlık Bilimleri	188	3.81	.66				
	C-Fen Bilimleri	150	3.74	.57				
	D-Eğitim Bilimleri	107	3.89	.47				

*(p<0.05)

Tablo 5.15'te boş zaman tutum ölçeğinin alt boyutlarının ve toplam puanının katılımcıların eğitim gördükleri alana göre yapılan analiz sonucunda; bilişsel .37, duyuşsal .21 ve toplam puanda .10 anlamlı farklılık gözlenmezken; davranışsal alt boyutunda .02 p<0.01 değerinde anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Tablo 5.16. Boş zaman engelleri ölçeği alt boyutlarının Pearson korelasyon analizi

Alt Boyut		1	2	3	4	5	6	7
1	Birey Psikolojisi	r p	-					
2	Bilgi Eksikliği	r p	.295** .000	-				
3	Tesis	r p	.145** .000	.425** .000	-			
4	Arkadaş Eksikliği	r p	.146** .000	.257** .000	.260** .000	-		
5	Zaman	r p	.302** .000	.273** .000	.302** .000	.268** .000	-	
6	İlgi Eksikliği	r p	.307** .000	.216** .000	.105** .000	.245** .000	.311** .000	-
7	Toplam	r p	.588** .000	.674** .000	.596** .000	.604** .000	.641** .000	.598** .000

**(p<0.01)

Tablo 5.16 incelendiğinde, Boş Zaman Engelleri Ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 5.17. Boş zaman tutum ölçeği alt boyutlarının Pearson korelasyon analizi

Alt Boyut			1	2	3	4
1	Bilişsel	r p	-			
2	Duyuşsal	r p	.795** .000	-		
3	Davranışsal	r p	.493** .000	.643** .000	-	
4	Toplam	r p	.870** .000	.927** .000	.822** .000	-

Tablo 5.17 incelendiğinde, Boş Zaman Tutum Ölçeğinin tüm alt boyutları ve toplam puanı arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 5.18. Boş zaman tutum ölçeği ve boş zaman engelleri ölçeği Pearson korelasyon analizi

			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	1	Boş Zaman Engelleri Toplam	r										
		p											
	2	Boş Zaman Tutum Toplam	r										
		p											
Boş Zaman Engelleri	3	Birey Psikolojisi	r	.588**	-.003	-							
		p		.000	.926								
	4	Bilgi Eksikliği	r	.674**	.058	.295**	-						
		p		.000	.113	.000							
	5	Tesis	r	.596**	.113**	.145**	.425**	-					
		p		.000	.002	.000	.000						
Boş Zaman Engelleri	6	Arkadaş Eksikliği	r	.604**	.072	.146**	.257**	.260**	-				
		p		.000	.050	.000	.000	.000					
	7	Zaman	r	.641**	.027	.302**	.273**	.302**	.268**	-			
		p		.000	.462	.000	.000	.000	.000				
	8	İlgi Eksiliği	r	.598**	-.063	.307**	.216**	.105**	.245**	.311**	-		
		p		.000	.084	.000	.000	.004	.000	.000			
Boş Zaman Tutumu	9	Bilişsel	r	.081*	.870**	.026	.104**	.145**	.057	.039	-.068	-	
		p		.026	.000	.483	.004	.000	.116	.284	.063		
	10	Duyuşsal	r	.045	.927**	-.011	.041	.113**	.069	.009	-.052	.795**	-
		p		.214	.000	.756	.258	.002	.061	.814	.156	.000	
	11	Davranışsal	r	.017	.822**	-.023	.007	.041	.061	.022	-.046	.493**	.643**
		p		.644	.000	.538	.838	.267	.093	.543	.210	.000	.000

**($p < 0.01$)

*($p < 0.05$)

TARTIŞMA SONUÇ

Rekreasyonel etkinliklerin organizmayı dinlendirici, düzenleyici, sağlık ve güç kazandırıcı, ruh ve beden sağlığı yönünden koruyucu, iyileştirici ve kişiliğin gelişmesini sağlayıcı özellikte olması gerektiği bilinmektedir. Etkinlikler ise; cinsiyetlere, yaşlara, yer ve olanaklara, mevsimlere göre ve yaratıcı, sportif, öğrenme, izleme, bireysel, toplulukla girilen etkinlikler olarak da ele alınmaktadır (Ergin 1972; Çoruh Y, Karaküçük S. 2014). Üniversite gençlerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ve rekreatif etkinliklere katılımları, üniversite eğitimleri sırasında okulların kendilerine sunduğu olanaklar kapsamında yarı örgütlü bir şekilde gerçekleşmekte; bu bağlamda üniversiteler öğrencilerinin resmî eğitimleri dışında kalan zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmeleri için de yönlendirici rol üstlenebilmektedirler. Üniversitelerin hazırladıkları rekreasyon programları ve buna ilişkin altyapı olanakları, gençlerin aralarındaki iletişimi artırırken diğer katılım nedenlerini de tatmin etmektedir (Balcı, 2003; Özşaker, 2012). Boş zamanların olumlu bir biçimde değerlendirilmesinin toplumsal uyumun güçlenmesinde yararlı olurken, özellikle genç nüfusu zararlı alışkanlıklardan koruyabileceği ileri sürülmektedir (Tuncay, 2000; Özşaker, 2012).

Crawford, Jackson ve Godbey (1991) boş zaman engellerini içsel, kişiler arası ve yapısal gibi üç boyutta incelemiş; bu boyutlardan en etkili olanının içsel boyut olduğunu belirtmiştir. Gürbüz ve ark. (2010) yaptıkları çalışmada, bu modele bağlı olarak içsel engeller rekreasyon faaliyetlerine katılımı engelleyen veya kısıtlayan en önemli faktör; yapısal engellerin ise üçüncü sırada yer aldığını belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışma, bireyin boş zamanda yapılan aktivitelere olan tutumunun; aktiviteye engel olan etkenleri ne ölçüde etkilediğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Öncelikle bireyin boş zamana karşı olan pozitif yöndeki tutumunun, boş zaman aktivitelerine engel olan faktörlerin etkisini azaltması beklenen bir durumdur.

Yapılan bu çalışmada, kadınların aktiviteye katılımda yorgunluk hissetmeleri ve sakatlanma konusunda erkeklere oranla daha fazla etkilendikleri, bu durumun kadınlarda daha fazla engel teşkil ettiği gözlenmiştir. Ayrıca aktivitelere katılımda bilgi eksikliğinin (yapılacak aktivitenin nerede olacağı, öğretecek kimsenin olmayışı) kadınlarda erkeklere oranla daha fazla olduğunu bulunmuştur. Çoruh ve Karaküçük (2014)'ün Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Rekreasyonel

Eğilimleri Ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler adlı çalışmada bilgi eksikliği yapılan bu çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca erkeklerin kadınlara nazaran sakatlanmayı ve zarar göreceğini daha fazla önemsedikleri bulgusuna varmışlardır. Ekinci ve ark. (2014) Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılmalarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi çalışmada bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği ve zaman alt boyutlarında oluşan anlamlı farklılığın kadınlardan kaynakladığını belirtmişlerdir. Demirel ve Harmandar (2009) üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi adlı çalışmalarında; katılımcıların boş zaman aktivitelerine katılımındaki en büyük engel olarak sosyal ortam ve bilgi eksikliğinin görüldüğünü, bunu tesis ve birey psikolojisi boyutları takip ettiği bulgusuna ulaşmışlardır.

Özşaker (2012) Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılamama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmada birey psikolojisi, bilgi eksikliği ve zaman boyutlarında kadınların lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna varmıştır.

Bireylerin yaşadıkları yerleşim birimine göre ilçe ve köylerde yaşayan bireyler şehir merkezinde yaşayan bireylere göre bilgi eksikliğinden daha fazla etkilendikleri, yani yapılacak olan rekreasyon aktivitelerini nerden öğreneceğini bilmemek veya öğretecek kimsenin olmaması şehir merkezinde yaşayanlarda fazla engel oluşturmadığı görülmektedir. Dolayısıyla köy ve ilçelerde yaşayan bireylerin aktivitelere katılımda şehir merkezinde yaşayan bireylere göre daha bihaber oldukları söylenebilir. Arslan (2014) Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği çalışmada kentsel bölgede yaşayan öğrencilerin aşına oldukları rekreasyon alanlarından daha fazla yararlandıklarını bulgusuna varmıştır.

Yapılan bu çalışmanın analiz sonuçlarına göre katılımcıların %22.5'i boş zamanlarında sportif etkinlikleri, %52.4'ü sosyal etkinlikleri, %16.5 sanatsal/kültürel etkinlikleri tercih etmişlerdir. Katılımcı öğrencilerin sadece %8.5'i diğer etkinlikleri tercih ettikleri tespit edilmiştir. Karaçar ve Paslı (2014) Çankırı Karatekin Üniversitesi turizm öğrencilerinin rekreasyon eğilimleri ve katılımına engel olan faktörler adlı çalışmalarında; katılımcıların boş zaman aktivitelerine katılırken, ilk önce sosyal aktiviteleri tercih ettiklerini tespit etmişlerdir.

Gelir düzeyi düşük olan bireyler aktivitelere katılımda öğretecek kimsenin olmayışından, aktiviteyi nerede yapacağını bilmemesinden dolayı gelir düzeyi yüksek olan kişilere oranla daha fazla etkilendikleri tespit edilmiştir. Bu durum gelir düzeyi düşük olan bireylerin aktivitelere katılımında bir engel olduğu söylenebilir. Burton, Turrell ve Oldenburg (2003) yaptıkları araştırmada bireyin gelir düzeyinin rekreasyon aktivitelerine katılımda önemli bir etken olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada bireyin rekreasyon aktivitelerine katılımda maddi gelirin çok fazla önemli olmadığı gözükse de; Gratton'un 2000 yılında yaptığı araştırma neticesinde bireyin rekreasyon etkinliklerine katılımındaki en önemli faktörün maddi durumu olduğunu ifade etmiştir. Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010)'nın üniversite öğrencilerinin serbest zaman tatmin düzeylerinin cinsiyete ve gelire göre incelenmesi adlı çalışmalarında öğrencilerin gelir düzeyleri arttıkça boş zaman tatmin düzeylerinin de arttığını tespit etmişlerdir.

Yapılan çalışmada yaptığı aktivite türü spor olan bireyler; sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikleri tercih edenlere göre birey psikolojisi boyutunda daha az etkilendikleri görülmektedir. Bu durum boş zamanlarında spor yapan bireylerin sakatlık veya yorgunluk hissinden çekinmediklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Süzer (1996) Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla sportif faaliyetlere daha aktif olarak katıldıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca Ergül'ün (2008) yapmış olduğu çalışmada ise üniversite öğrencilerinin sportif rekreasyon etkinliklere katılımları cinsiyet değişkenine göre spor yapma durumları incelendiğinde; erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre spor yapmaya daha eğilimli oldukları görülmüştür.

Sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikleri tercih eden bireyler yorgunluk ve sakatlık riskine istinaden spor etkinliklerini tercih etmedikleri söylenebilir. Yine sportif faaliyetlere katılan bireyler için tesislerin olmayışı veya yetersiz olması, kültürel ve sanatsal etkinlikleri tercih edenlere göre daha fazla önemli olduğu gözlenmiştir. Sivrikaya ve Pehlivan (2015) Üniversite öğrencilerinin spor yapmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi adlı çalışmalarında, sporun bireylerin boş zamanlarını değerlendirmede en çok tercih ettikleri etkinlikler içerisinde yer almasına rağmen; katılımcılar spor yapmaya yönelik yeteri kadar uygun tesisin bulunmadığını veya bu tesislerin kullanımının öğrencilere uygun olmadığını ifade etmişlerdir.

Sosyal etkinlikleri tercih eden bireyler sportif faaliyetleri tercih eden bireylere göre yapılacak olan aktivite için arkadaş bulmakta güçlük çektikleri bulgulanmıştır. Gizir (2005)'in ODTÜ öğrencilerinin belirlenen alanlarındaki en önemli problemlerini tespit etmek ve ölçmek amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinde en önde gelen problemlerin; ilişkilerin yüzeysel olması, ilişkilerin çıkara dayanması, aşırı rekabet, iletişimsizlik, öğrenciler arasındaki gruplaşma ve arkadaşlık geliştirecek zaman bulamama gibi sosyal problemler tespit etmiştir.

Sosyal, kültürel ve sanatsal aktiviteleri tercih eden bireyler, diğer aktiviteleri tercih eden bireylere göre daha fazla zaman problemi yaşadıkları tespit edilmiştir. Mansuroğlu (2002) Akdeniz Üniversitesi öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmasında öğrencilerin boş zamanları ortalama hafta içi günlük 5 saat, hafta sonu ise ortalama 10 saat olduğunu belirtmiştir. Bu değerler öğrencilerin serbest zaman konusunda sıkıntıları olmadığını göstermektedir. Zaman ve gelir açısından fazla kısıtlayıcı bir sorunu bulunmadığını ifade etmiştir.

Yapılan çalışmada bireyin aktivitelere katılım sıklığının artması sonucunda bireyin psikolojisinin olumlu yönde etkilendiği görülmektedir. Dolayısıyla aktivite sıklığının artması bireyin sakatlanmak ve yorgunluk gibi sebeplerden dolayı aktiviteye katılmaması engelini ortadan kaldırmaktadır. Genel olarak bakıldığında tüm bireyler aktivitelere ne kadar sıklıkla katılırsa daha fazla bilinçlendiği, psikolojik olarak daha fazla rahatladığı ve engellerin de o derece ortan kalktığı gözlenmiştir. Ayrıca aktivitelere katılım sıklığı arttıkça kişinin boş zamana karşı tutumu da olumlu ve pozitif olarak gelişim gösterdiği tespit edilmiştir. Alexandris ve Carroll (1997) tarafından üniversite öğrencilerinin rekreasyonel sportif aktivitelere katılım sıklıkları ve bu katılımı engelleyen faktörler üzerine yaptıkları araştırmada; bilgi eksikliği ve bireyin motive olma düzeyi ile engelleri algılama düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların boş zaman aktivitelerine katılımını engelleyen faktörlere bakıldığında tesislerin olmayışı veya yetersiz olması bireyleri en çok etkileyen ve aktivitelere katılımını engelleyen faktör olarak göze çarpmaktadır. Tesis boyutu bireylerin boş zaman aktivitelerine karşı tutumlarını bilişsel ve duyuşsal boyutta etkilediği gözlenmiştir.

Karaçar ve Paslı (2014) öğrencilerin boş zamanı olmasına rağmen, hem Çankırı ilinin rekreasyon etkinlikleri açısından yetersiz olması, hem de öğrencilerin maddi imkanlarının yetersiz olması, rekreasyon etkinliklerine katılımı engelleyen nedenler olduğu düşünülmüşlerdir. Aynı çalışmada katılımcıların rekreasyonel aktivitelerine katılımı engelleyen faktörlere bakıldığında; tesis donanımının ve ihtiyaca yönelik tesislerin yetersiz olmasının kesinlikle önemli olduğu gözlenmiştir. 2012 yılında Özşaker' in yaptığı çalışmada üniversite gençlerinin genel olarak boş zaman etkinliklerine katılımda güçlük çektikleri özellikle boş zamanlara katılımda kadınların erkeklere oranla daha fazla pasif olduklarını ve tesislerin yetersiz olduğu belirtmiştir.

Yapılan bu çalışmada boş zamana katılımı engelleyen faktörlerden biri olan tesis yetersizliği ise erkeklerde daha fazla engel teşkil ettiği tespit edilmiştir. Tesislerin olmayışı veya kalabalık olması erkekleri kadınlardan daha fazla etkilediği bulgulanmıştır.

Tutum, önceleri üç bileşenli kurama göre; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak hep birlikte ele alınmış ve tutumun oluşması için bu üç boyutunda gerçekleşmiş olması gerekiyordu. Fakat Huskinson & Haddock (2004) yaptıkları çalışmada tutumun anlaşılabilmesi için bu üç bileşenden sadece birinin olmasının yeterli olacağını tespit etmişlerdir.

Yapılan korelasyon analiz sonuçlarına göre boş zaman tutumu ve boş zaman engelleri karşılaştırıldığında; katılımcıların bilişsel ve duyuşsal olarak tutumlarına bakıldığında tesis boyutunu engel olarak gördükleri fakat davranışsal olarak bakıldığında tesislerin yetersiz olması veya kalabalık olması davranışsal tutum sergileyen kişilerde engel teşkil etmediği tespit edilmiştir. Bu durum yapılacak olan boş zaman aktivitesi ister sosyal, ister sportif, ister sanatsal-kültürel aktivite olsun bireyler; yeni bilgi sahibi oldukları, öğrenme aşamasında veya kendilerine farklılık yaratmak için katıldıkları yeni aktivitelere karşı tesislerin önemli olduğunu; daha önceden aktivitelere katılmış ve bu yaptığı aktiviteyi süreklilik haline getirmiş, bu aktiviteler hakkında tecrübe sahibi olduklarından bunu her yerde yapabileceklerini düşündüklerinden tesis yetersizliğini kendilerine bir engel olarak görmedikleri, söylenebilir. Boş zaman aktivitelerine karşı bilişsel veya duyuşsal boyutta bakış açısına sahip olan bireylerin yapılacak olan aktivitelere karşı engelleri ortadan kaldıramadıkları; davranışsal olarak

sürekliliğe sahip olunan aktivitelere karşı bireylerin, tutumları sayesinde engelleri ortadan kaldırdıkları tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Rekreasyon aktivite alanlarının özelden (ücretli) ziyade kamu kurum ve kuruluşları (ücretsiz) tarafından katılımcılara ücretsiz olarak sağlanması ve mevcut durumun artırılması, rekreasyon aktivitelerine katılımı olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir.

Rekreasyon alanlarının genişlik kazandırılarak (köy ve ilçelere yakınlık) hizmete sunulması kırsal kesimde yaşayan bireylerin de rekreasyon aktivitelerine katılımında artış gösterebilir ve aynı zamanda kişiler bu konuda daha fazla bilinçlenmiş olabilirler.

Rekreasyon alanlarının veya tesislerin fiziki ortamlarının iyileştirilmesi katılımcıların memnuniyetini ve aktivitelere katılımını pozitif olarak etkileyebilir.

Kurumların zaman kullanımı ve rekreasyon aktiviteleri hakkında eğitim, seminer vb. etkinlikler düzenlemesi kişilerin bilinçlenmeleri ve rekreasyon aktivitelerine karşı tutum ve engellerini ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar olabilir.

Bireylerin sportif etkinlikleri tercih edebilmeleri için daha fazla spor tesislerine ve alanlarına ihtiyaç olduğu söylenebilir, spor tesislerinin artırılması kişilerin boş zaman spor aktivitelerine katılımını pozitif yönde etkileyeceği düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- Abadan, N. (1961). *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri*. Ankara. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. No:135-177.
- Ağduman, F. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Motivasyon ve Tatminlerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akgül, B.M. (2011). *Farklı Kültürdeki Bireylerin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi: Ankara-Londra Örneği*. (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Alexandris, K. Carroll, B. (1997). *Demographic Differences In The Perception Of Constrains On Recreational Sport Participation: Results From A Study In Greece*. Leisure Studies. 16. s. 107-125.
- Arslan, S. (2011). *Serbest Zaman Kullanımı: Sıradan Serbest Zaman Etkinlikleri ve Sistemli Serbest Zaman Etkinlikleri*. Erzincan: Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, c.13, s.2.
- Aslan, L. N. (1994). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aslan, N. (2005). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi. Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Atmaca, H. (1997). *Boş Zaman, Kütüphane Bağlamında Psikolojik ve Sosyolojik Açılardan Birey*. Türk Kütüphaneciliği. c.11, s.335.
- Bakır, M. (1993). *Rekreasyon Ve Turizm İlişkilerinin Politikaları*. Doktora Tezi. İstanbul: HSEK Yayını.
- Balcı, V. (2003). *Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması*. Milli Eğitim Dergisi. 158. 161-173.
- Binarbaşı, S. (2006). *Kütahya İlinde İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Tespiti ve*

İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Binbaşoğlu, H. Tuna, H. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarına Yönelik Tutumları: Doğu Anadolu Bölgesindeki MYO Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Akademik Yaklaşımlar Dergisi. Cilt 5, s2.

Bowdin, G.A.J. McDonnell, I. Allen, J. and O'Toolo, W. (1999). *Events management*. Australia: Butter Worth Heinemann.

Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. New York: Routledge.

Brown, C. A. Francis, M. Judith, V. (2008). *The Link Between Successful Aging and Serious Leisure*. *Int'l. J. Aging and Human Development*. 66 (1), s.73–95.

Bull, C. Hoose, J. and Weed, M. (2003). *An introduction to leisure studies*. UK: Prentice Hall.

Canan, İ. (1997). *İslamda Zaman Tanzimi*. İstanbul:Cihan yayınları.

Cordes, K.A. İbrahim, H.M. (1991). *Application İn Recreation & Leisure For Today and Future*. London: Mosby Company. s.262–268.

Curtis, J. E. (1979). *Recreation Theory and Practice*. Toronto, London, St. Louis: The C.V. Mosby Company.

Çay, R. D. (2011). *Parklarda Ergenlik Çağındaki Gençlerin Rekreatyon Gereksinimlerinin Saptanması*. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Çoruh Y. Karaküçük S. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Rekreatyonel Eğilimleri Ve Rekreatyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler*. *International Journal of Science Culture and Sport*. Special Issue 1. S.854-862.

Crawford, D. Jackson, E. Godbey, G. (1991). *A Hierarchical Model Of Leisure Constrains*. *Leisure Studies*. 9. 119-127.

Deem, R. Work. (1988). *Unemployment and Leisure*. Florence (KY): Routledge.

- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). *Turizm ve Çevre Yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirel M., Harmandar D. (2009) *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. C-6. S-1.
- DPT. (1994). *1990 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçlarına Göre Türkiye’de Toplum Yapısının Karşılaştırmalı Profili*. Ankara: DPT Yayınları.
- Ekinci N. E., Kalkavan A., Üstün Ü. D., Gündüz B. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılmalarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi*. Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi. 1(1). 1-13.
- Emir, E. (2012). *Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon.
- Erdemli, A. (2002). *Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi*. İstanbul: E Yayınları. s.31.
- Ergin, G. (1972). Boş Zaman Değerlendirme Eğitimi. *Beden Eğitimi Dergisi*. 25: 24-25.
- Ergül K. (2008). *Üniversite Gençliğinin Sportif Rekreatif Etkinliklerine Yönelik İlgileri ve Katılma Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eren, E. (1993). *Yönetim Ve Organizasyon*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Erkan, N. (1975). *Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara. Ders Notları.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayını. No:4.
- Franzoi, S. L. (2003). *Social Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Gedik, N. (1985). *Gençliğin Boş Zamanları Değerlendirme Sorunları*. Türk Hemşireler Dergisi. XXXV. 2. 33–38.
- Gizir, C.A. (2005). *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Problemleri Üzerine Bir Çalışma*. Mersin: Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. c1. s2. 196-213.
- Gratton, C. (2000). *Economics Of Sport And Recreation*. London. U.K. Sport Pres.

- Gökçe, H. (2008). *Serbest Zaman Doyumunun Yaşam Doyumu ve Sosyo-demografik Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü.
- Gülbahçe, Ö. (1996). *Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıkları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Gülnihal K. (1997). “Eğlenceli Felsefe”. İçinde (Şimşek I.). İçinde *Çalışmak Yorar*. (12: 93–106), Üç Aylık Düşünce Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Gürbüz, B. (2006). *Kentsel yaşam sürecinde rekreasyonel katılım sorunları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Gürbüz B. Karaküçük S. Sarol H. (2010). *Examination of Perception of Constraints on Recreational Activities Participation*. Results From A Study in Ankara. 11. International Sport Science Congress. 10-12 November. Antalya. 340-343.
- Hacıoğlu, Necdet. Gökdeniz, Ayhan. Dinç, Yakup. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık. c.2, s.55-56.
- Haddock, G. Huskinson, T. L. H. (2004). *Individual differences in attitude structure*. Hove. UK: Psychology Press. pp. 35-56.
- Hall, C. M. Page, S. J. (2006). *The Geography of Tourism and Recreation*. New York: Routledge.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hergüner, G. (1993). *Kadınların Spor Yapmalarını Etkileyen Sosyo-kültürel Faktörler: Samsun İli Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Hibbins, R. (1996). “Global Leisure”. Social Alternatives. Jan, Vol 15, issue 1: 22-25
- Horner, S. Swarbrooke, J. (2005). *Leisure Marketing: A Global Perspective (Paperback)*. 1st Edition. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum-Algı-İletişim*. Ankara: Elips Kitap.
- İşgüden, T. (1980). *Fayda – Maliyet Analizi*, İstanbul: İİTİA Yayını.

- Jenny, H. J. (1956). *Introduction to Recreation Education*, USA: Virginia.
- Jensen, C.R. (1995). *Outdoor Recreation in America*. 5th Edition. USA: Human Kinetics.
- Johnson J. Bourke M. Morrison D. et al. (2000). *Advanced Leisure and Recreation*. 1st edition. Cambridge: Oxford University Press.
- Karaçar E. Paslı M.M. (2014) *Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreatyoneel Eğilimleri ve Rekreatyoneel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler*. Turizm Akademik Dergisi. 1 (1). 29-38.
- Karaküçük, S. Ekenci, G. (1995). *Okulların Boş Zamanları Değerlendirme (Rekreatyoneel) Eğitimindeki Rolü*. Milli Eğitim Dergisi. c.128, s.62–66.
- Karaküçük, S. Gürbüz, B. (2007). “*Rekreatyoneel ve Kent(li)leşme*”. Ankara: Gazi Kitabevi. s.107.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreatyoneel, Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Bağırman Yayınevi. c.2.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreatyoneel Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Bağırman Yayınevi 3. Basım. Sayı:6.85–128.
- Karaküçük, S. (2003). *Rekreatyoneel*. Ankara: Bağırman Yayınevi.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreatyoneel – Boş Zaman Değerlendirme*. Ankara: Gazi Kitabevi. C.5, s.3–59–89.
- Kılbaş, Ş. (1994). *Rekreatyoneel Boş Zamanları Değerlendirme*. Ankara: Gazi Yayınları.
- Kılbaş, Ş. (1994). *Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme*. Adana: Çukurova Ün. Basımevi: 41.
- Köknel, Ö. (1993). *İnsanı Anlamak*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köybaşı, N. (2006). *Boş zaman sosyolojisi ve boş zamanları değerlendirme aracı olarak dinlenme turizmi ve kültür turizmine katılan yerli turistlerin karşılaştırmalı sosyolojik analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kraus, R.G. (1977). *“Recreation Today, Program, Planing and Leadership”*. Santa Monica, California: İnc. Goodyear Publishing Company. s:182-186.
- Kraus, R.G. (1985). *Recreation Program Planning Today*. London: Foresman and Company.
- Kraus, R.G. (2001). *Recreation and Leisure in Modern Society*. 6th edition. Sudbury (MA): Jones & Bartlett.
- Kropoktin, P. (1997). *“Keyifli İş”*. Çeviren: Saatçioğlu N. İçinde: (Şimşek I). Çalışmak: Yorar. Cogito: Üç Aylık Düşünce Dergisi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. s.12-53.
- Mansuroğlu, S. (2002). *Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Özellikleri Ve Dış Mekan Rekreasyon Eğilimlerinin Belirlenmesi*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi. 15(2). 53-62.
- Martin, H. N. and Esther, S. N. (1958). *Leisure and Recreation*. New York: Ronald Press.
- Mieczkowski, Z. (1990). *World Trend in Tourism and Recreation*. New York: Peter Lang Publishing.
- Millen, J. B. (1983). *The social organization of lesiure among MexicanAmericans*. J.Of Leisure Research. Vol.15. No:2.
- Nurettin, E. (1973). *Boş Zamanlar Sorunu*. Ankara: Gençlik Ve Spor Bakanlığı Yayını. Atak Matbaası.
- Özsaker M. (2012). *Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılamama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme*. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi. s.126-131.
- Özmenteş, G. (2006). *Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi*. <http://www.ilkogretim-online.org.tr>. (4 Nisan 2006; 16.03.2016)
- Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*. İzmir: Cumhuriyet Basım Evi.
- Senge, M. P. (1993). *Beşinci Disiplin*. (Çev: Ayşegül İ. Ahmet D.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. c.2, s.227.

- Sevil, T. Şimşek, K.Y. Katırcı, H. Çelik, O. Çeliksoy, M.A. (2012). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset Tesisleri.
- Shaw, M. L. ve Wright, J. (1967). *Scales for the Measurement of Attitudes*. Toronto. MacGraw Hill.
- Simmons, I. G. (1975). *Rural Recreation in the Industrial World*. London.
- Sivrikaya, Ö. Pehlivan, M. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Spor Yapmasını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Spor Yönetimi Ve Bilgi Teknolojileri Dergisi. c.10. s1.
- Stebbins, Robert. A. (2007). *Serious Leisure: A Perspective for Our Time*. p.22.
- Stebbins, Robert. A. (1999). *World Leisure and Recreation Association*. (WLRA), 2001; WLRA, 2003.
- Süzer, M. (1996) *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şipal, C. (1987). *Spor Haberleri Bülteni*. Ankara: BTSGM Yayını.
- Tamer, K. (1998). *Sportif rekreasyon etkinliklerine liderlik eden antrenörlerin lider davranış boyutları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı.
- Tel, M. (2007). *Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tezcan, M. (1982). *Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Değerlendirilmesi*. Ankara: A.Ü. Yayını. s.194.
- Tezcan, M. (1977). *Hobi (Hobby) Nedir?*. Bilim ve Teknik Dergisi. Sayı:111. Şubat. s.31.
- Tezcan, M. (1993). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Tezcan, M. (1994). *Sosyolojik Açıdan Boş Zaman Değerlendirmesi*. Ankara: Ankara Ü. Eğit. Bil. Yay. No,16.

- Torkildsen, G. (1999). *Leisure and Recreation Management*. London: E and FN Spon.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. London: 5th Edition. Routledge.
- Tör, V.T. (1966). *Boş Zamanları Değerlendirmede Telkin Vasıtalarının Rollerini Boş Zamanları Değerlendirme Semineri*. İstanbul: HSEK Yayınları.
- Tuncay S. (2000). *Türkiye’de Gençlik Sorunlarının Psikolojik Boyutu*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 1(1). 244 -251.
- Türker, A. Özaltın Türker, G. (2015). *Turizm Çalışanlarının Boş Zaman Tutumlarının Ölçülmesi: Muğla Örneği*. Celalabat-Kırgızistan: Akademik Bakış Dergisi, 51.s, (s522).
- Yetiş, Ü. (2008). *Orta öğrenim öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Zengin, E. Sertbağ, K. Kolayış, H. (2001). *Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Boş Zaman Profilleri Ve Raket Sporlarına Gösterdikleri ilgi Düzeylerinin Araştırılması*. Kocaeli: Spor Yönetimi Ve Bilgi Teknolojileri Dergisi. ISSN: 1306-4371. c.1, s.1.
- Zorba, Erdal. (2004). *II. Çalışma Grubu Toplantısı Raporu*. Muğla: Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon Bölümü.
- Zorlu, E. (1973). *Gençlik Lideri El Kitabı*. Ankara: GSB yayını.
- Zülal, A. (2002). *Sağlık İçin Hareket Edin*. Bilim ve Teknik Dergisi. Ağustos. s.72–75.
- Ward Thompson, C. (2002). *Landscape and Urban Planning. Urban open space in the 21st century*. 60; 59–72.
- World Leisure Organization. (2001).
- W.L.R.A. (2001). *International position statement on leisure education and youth at risk*. Leisure Sciences. c.23, 201–207.

EKLER

EK 1. ÖLÇEKLER

Değerli Öğrenciler:

Aşağıdaki sorular "Atatürk Üniversitesi'nin Farklı Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Boş Zaman Tutum ve Boş Zamana Katılımı Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi için veri toplama amacıyla düzenlenmiştir. Sorulara vereceğiniz samimi yanıtlar araştırmanın sonuçları açısından son derece önemlidir. Katılımınız için teşekkür ederim.

Levent ÖNAL

levent.onal@atauni.edu.tr

- 1) Cinsiyet: ☐ Kadın ☐ Erkek
- 3) Fakülte / Bölüm: Edebiyat/.....
- 4) Ailenizin aylık geliri: TL.
- 5) Annenizin eğitim durumu: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans
- 6) Babanızın eğitim durumu: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans
- 7) Yaşadığınız şehir: ☐ Köy ☐ İlçe ☐ Şehir Merkezi

Boş zaman : Bireyin zorunlu uyku, temizlik, beslenme, iş ve ders çalışma dışında sahip olduğu zaman dilimi.

- 8) Boş zamanlarınızı genellikle hangi tür etkinliklere katılarak değerlendirirsiniz? (Tek seçenek işaretleyiniz.)
☐ Sportif etkinlikler ☐ Sosyal etkinlikler ☐ Kültürel/Sanatsal etkinlikler ☐ Diğer (Belirtiniz).....
- 9) Belirttiğiniz etkinliklere hangi sıklıkla katılırsınız?
☐ Ayda 1-2 kez ☐ Ayda 3-4 kez ☐ Ayda 5-6 kez ☐ Ayda 7+ kez
- 10) Katıldığınız boş zaman etkinliklerinin, derslerinizdeki başarılarınızı, nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
☐ Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Etkilemiyor

BOŞ ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı engellemedeki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.

		Kesinlikle Önemsiz	Önemsiz	Önemli	Çok Önemli
1	Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi				
2	Kendini yorgun hissetmek				
3	Sakatlanmaktan korkmak				
4	Nerden öğreneceğini bilmemek				
5	Nerede katılacağını bilmemek				
6	Öğretecek kimsenin olmaması				
7	Tesis donanımının yetersiz olması				
8	Tesislerin yetersiz olması				
9	Tesislerin kalabalık olması				
10	Arkadaşlarının zamanının olmaması				
11	Beraber katılacak kimsenin olmaması				
12	Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması				
13	Aile için zaman ayırmak zorunda olmak				
14	Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak				
15	Program zamanlarının uygun olmaması				
16	Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek				
17	İlgili olmamak				
18	Rutin programı bozmak istememek				

BOŞ ZAMAN TUTUM ÖLÇEĞİ Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, buna ne derece katıldığınızı ya da katılmadığınızı ifadenin yanındaki kutucukları işaretleyerek belirtiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır.					
2	Boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır.					
3	İnsanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler.					
4	Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar.					
5	Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır.					
6	Boş zaman çalışma verimini artırır.					
7	Boş zaman aktiviteleri enerjiyi yenilemeye yardımcı olur.					
8	Boş zaman aktiviteleri kişisel gelişim için bir araç olabilir.					
9	Boş zaman aktiviteleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur.					
10	İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar.					
11	Boş zaman aktiviteleri sosyal ilişkiler için iyi bir fırsattır.					
12	Boş zaman aktiviteleri önemlidir.					
13	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğumda zaman çok çabuk geçiyor.					
14	Boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor.					
15	Boş zaman aktivitelerime değer veririm.					
16	Boş zamanım boyunca kendim olabiliyorum.					
17	Boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar.					
18	Boş zamanın benim için iyi olduğunu hissediyorum.					
19	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorum.					
20	Boş zaman aktivitelerim canlandırıcıdır.					
21	Boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorum.					
22	Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğini hissediyorum.					
23	Boş zaman aktivitelerimden hoşlanıyorum.					
24	Boş zaman aktiviteleri dikkatimin tamamını alıyor.					
25	Boş zaman aktivitelerine sık sık katılırım.					
26	İmkânım olsa boş zaman aktiviteleri için harcadığım zaman miktarını artırırım.					
27	Gelir durumum müsaade ettiği ölçüde boş zaman aktivitelerimde kullanmak üzere araç-gereç satın alırım.					
28	Zamanım ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılırım.					
29	Boş zaman aktivitelerimde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcarım.					
30	Seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım.					
31	Plansız bile olsa bazı boş zaman aktivitelerine katılırım.					
32	Boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılabilirim.					
33	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum.					
34	Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılırım.					
35	Boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim.					
36	Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Levent ÖNAL
Doğum Yeri ve Tarihi	Erzurum / 1985
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü
Y. Lisans Öğrenimi	Spor Yönetimi Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Rusça
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	Bodrum World Of Wonders Hotel
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Atatürk Üniversitesi
İletişim	
E-Posta Adresi	Levent.onal@atauni.edu.tr
Tarih	09.01.2017